Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШОАТТА, 9 СЕНТЯБРЬ, 1967 шу. № 107 (4432). Мах 2 кеп.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ЦІЕЙ ХЬАТІАКХАЧА—59 ДИ

Таханардар а долаш шовзткъеи ткъеста ди мара дисадац Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дуза цІей хьатІакхача. Юбилейни шу долалуш шоаш тІаийдаь декхараш кхоачашдеш Іалальмате доккхий хІамаш карагІальнинад вай республикерча къахьегамхошта. Бетт - бетта тІехкхоачашъю продукци арахецара план Нохч - ГІалгІайчен промышленносто. 26 августа кхоачашъьйи бархІ бетта план а. Соахка цу ханарчул 12 процент дукхагІа арахийцай укх шера бархІ бетта промышленая продукци.

Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене промысловикаша соахка цу ханачул 23 процент дукхагІа даькхад мехкдаьтта, газ — 25 процент. Шу долалуш цар дош деннад укх шера планал совгІа 31,4 эзар тонн мехкдаьттен 11,6 миллион кубометр гази яккха. Эксплуатационникаша а дукхагІча буруо деттача бригадаша а болх дика барах бархІ бетта планал совгІа даькха мехкдаьтта 42,6 эзар тонн я, газ — 77,8 миллион кубометр. Юбилей сийна шу долалуш шоаш лаьрхІачул совгІа эзараш тоннаш мехкдаьтта, миллионаш кубометраш газ лургйолаш ба мехкдаьттахой. Дикка дукхагІа арахийцай продукци мехкдаьтта чакхдоаккхача, нефтехимически, хІамаш тегача, кхачан промышленносто.

Промышленни предприятей коллективашта тІехха шерах яьржай Октябра юбилейна сийленца пакъаяхара яхь колхозашкеи совхозашкеи а. Юрта боахама къахьегамхоша, климатически хьалаш дика хинна доацдашехьа, дика хьийкъа ялат ханнахьа чуийцад, паччахьалкхен план-заказ кхоачашдаьд, хІанз свеклан гІудуаргаши чуэцаш, силоса йийна хьажкІаш хьокхаш. Даьхенна мамогга дукхагІа шурен дулхи зала гІерташ боахк.

Республика моллагІча городе, районе, юрта вай дахача — массанахьа а гучи дараш хьинаре къахьегаш боахка нах, цар хоза гІулакхаш да. Цхьабакъда даьчох кхоачамбаь Іе йиш яц хІанз. Шу чакхлала биъ бутт гаогга ха мара йисаяц. хІаьта тІаийна декхараш хІанз а кхоачашдаь даьнадац. Къахьегамхоша карайна лакха темпаш дІахо а яхьа еза. Промышленни предприятей коллективаша уйла е еза кхоалагІча квартала программа кхоачашъяра деша, хІаьта кхаш деладераш тІехьа кхача культураш чуэпа, дерригача хьайбашта кхоачамхилла доакъар кийчде, уж чудохка йІайха моттигаш Іалашъе езаш ма бий. Цхьаккха а саг хила йиш яц хІанз сапаргІата даьнна. Дукха да вай хІанз а де дезараш.

Коммунистий эгтара хьалха де дезар да беррига низ, еррига торонаш оарцагІ а яьха хІара предприяте, колхоза, совхоза коллективо юбилей сийна ше тІайийна декхараш кхоачашдергдола гІулакх вІаштІехьдаккхар. Партийни организацей декхар — социалистически яхь шерагІа йоаржаяр, хІара предприяте къахьегама энтузиазма хьалаш хилийтар. ХІара болхло, колхоахо, специалист юкъеоза веза юбилейни яхьа гучаяха еза резерваш, къахьегама овсарле лакхъе еза. Социалистически яхь вІаштІехьъяккхара, йоаржаяра тІаберзабе беза беррига политически болх.

Социалистически декхараш кхоачашдара бокъонца оарцагІъьнпа партийни организацеш дукха я республике. Цхьабакъда, ерригаш яц иштта. ХІанз а йолаш я дукхача хана денз планаш кхоачаш ца еш а паччахьалкхен декхар тІалолаш а йола промышленни предприятеш, стройкаш, колхозаш, совхозаш. Царна юкъе я дукха бурув деттта конторащ, «Трансмаш» завод, Ермоловски ДОК, Ермоловски, Сунженски, Веденски, Ачхой-Мартана хьун - промбоахамаш, МалгІабикера, Наьсарера, Гудермесера кирпичк ю заводаш. Еррига а 20 предприяти я планаш кхоачаш ца еш.

Лелара да гІулакхаш гІишлошъеча партийни организацешка а. Цар темпаш лоха я. бархІ бетта йола гІишлош хьалъяра план кхоачашъяьян республике. КПСС горкомий, райкомий декхар да коммунисташта а беррига гІишлошъерашта а болх тоабе новкъостал дар. Къаьстта теркам тІабахийта беза нах чубаха цІенош, культурно - бытови гІирсаш, укх шера яь яла езаш йола промышленни объекташ хьалъяьлхара, социалистически декхараш кхоачашдара.

ТІаийна социалистически декхараш кхоачашдара доаттабеча къовсаме чІоагІа доархІаме ба коммуниста хьокхам. Юххьанцара а цехови а организацеш, партийни группаш декхарийла я коммунисташа шоай цІи лакха доаттаергйола а цар хьокхаме къахьегаргдола а гІулакх вІаштІехьдаккха, цар инициатива лакха доаттае. Социалистически яхьа кулгалдеча хьинаре дакъа доацаш хила еза профсоюзни организацеш. ХІара партийни организаци, хІара коллектив хила еза даим лелае парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС оттаь Памятни байракхаш яхара къовсам доаттабеш.

Юбилей сийна тІаийнача декхараш юкъе я городаши юрташи тоаяра, хозъяра чакхъяха еза мероприятеш. Партийни организацеша даим тІахьожам доаттабе беза уж кхоачаш миста ю хьожаш.

Дика традици хьахиннай советски наьха: «Декхар тІаийнадий — кхоачашде!». Цу традицена мутІахьа ба Нохч - ГІалгІайчен къахьегамхой. Цар дош дохаргдолаш дац. Беррига шоай низ тІабохийтаргба цар шоаш де лаьрхІараш дара. Из хьахьокх хІанз наьха гІоздаьннача дегаша, айденнача хьинаро, кердача къахьегама толамашка Даьхе гІадийга уж чІоагІа оарцагІбаларо.

Ши бутт гаргга ха мара йисаяц, дукхача хана денз сатийса, Октябра цІей хьатІакхача. Цу денна къахьегама совгІат а кийчдеш, даим юсаргйола Памятни байракхаш яхара инициатива дІайолаяьча Грозненски химически комбината цехаша лакха къахьегама толамаш доах. Цига социалистически яхье хьалха латтарех я № 111 йолча цеха коллектив. Август бетта план 105,1 процент кхоачаш а еш, планал совгІа бІаьш тоннаш продукци арахийцай цо. ХІара сменах нормаш 125 процент кхоачашъеш хьинаре къахьег аппаратчикаша Гапонов Валентина, Воробьева Галинас, машиниста Игнатенко Ивана.

Сурта тІа: компрессора машинист Игнатенко Иван Федорович болх беш воал.

И. Плиева сурт.

Ханал хьалха

Вай республикерча мехкдаьттахой хьашташ дизза кхоачаш а деш. Октябра цІейна сийленца накъаяхара хьинар кхоллац «Грознефть» объединене чуйоагІача Грозненски ремонтно-механически завода коллективо. БархІ бетта план 103,4 процент кхоачашъьйи завода болхлоша. Юбилей сийна тІаийнача социалистически декхарех планал совгІа арахеца езаш хинна продукци 90 эзар сома маьха мара лиар, хІаьта бархІ бетта планах лаьрхІачул совгІа арахийца валови продукци 106 эзар сома маьха я. Гуш махиллара цІей сийна тІаийна социалистически декхараш хІанзлехьа тІехкхоачашдаь.

Иштта лакха къахьегама толамаш доахача белгальнна дика болх бир Узумов Григоре кулгалдеча котельно-сварочни цеха коллективо. БархІ бетта план 107,4 процент кхоачашъяьй цо. ХІаьта укх бетта чотах цеха болхлоша арахийца продукци 30 эзар сом мах болаш я. Кхы а дикагІа хьокхамаш даьхад Мирчев Александр керте латтача мехкдаьтта оборудованена ремонт еча цеха болхлоша. Планал совгІа цар арахийна продукци 61 эзар сома маьха я.

Укх тІеххьарча шин бетта паччахьалкхен план кхоачаш ца ярах декхар тІадисадар Калугин Василе кулгалдеча цхьоалагІча цеха коллектива. ДІахо йодача хана из гІулакх да метаргдоацилга кхета а даь, цеха инженерно-технически болхлой, кулгалхой дагабьлар балха тІа хьалха латтача наханца, новаторашца. Кхоачамбоацараш дІадахара белгалъьхар хьадІа йола мероприятеш. Уж производства юкъе а кхухьаш, хьинар кхо ца деш къахьийгача цеха болхлоша август бетта план 110,6 процент кхоачашийр. ТІалиеа паччахьалкхен декхар тІера дІадаьккхар. Иштта графикал хьалха бувлаш хьабоагІа цеха болхлой укх бетта а.

Е. ГУБАНОВА.
Грозненски ремонтно-механически завода планови отдела начальник.

ИЙС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

ЦІаккха ца хиннача тайпара хьинар айденна къахьегаш я юбилейни шера Грозненски нефтемаслозавода дукххача установкай коллективаш. Царна юкъе цахаддаш хьалха латташ хьайоагІа Горьковой Дмитрий керте латта КПСС XXIII-ча съезда цІи лелаеча № 40 йолча установка коллектив. ХІанзлехьа Октябра бетта чотах эзараш тоннаш продукци арахийцай цо. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах паччахьалкхенна кходаьд итташ эзараш сомаш ахча.

Октябра 50 шу дузача цІейна къахьегама совгІат кийчдара дика къахьегаш я Каплан Ольга, Бегляров Александр керте латтача установкай коллективаш а. Коммунистически къахьегама цІи лелаеча цу установкай коллективаша мехкдаьтта сийрда продукци арахеца ийс бетта план 4-ча сентябре кхоачашъяьй. Кхы а шоай хьинар айдаь къахьегаш ба технологаш.

В. ГОРБАЧЕВА,
тха штате йоаца корр.

ЦІЕЙНА—СОВГІАТАШ

БархІ бетта план 19-ча августе кхоачаш а яь, итт дийнахьа сентябрь бетта чотах къахьегаш хилар трикотажни фабрика къахьегамхой. БархІ бетта планах лаьрхІачул совгІа 30 эзар сома маьха продукци арахийцай. Дикка лохденнад продукцега дІалодар а. Из лохдарах массехк эзар сома маьха пайда баьннаб трикотажникашта.

Дукха ба фабрике дика къахьегарна белгалбаьннараш. Царех ба фабрика дикагІбола мотористкаш Оселедько, Галаева, Шальнева, Ужахова, Козыренко, кхыбараш. Массанена юкъера белгалъяккха езаш я шийна смении нормаш 200 процентал лохагІа кхоачаш ца еш хьайоагІа горсовета депутат, мотористка Котикова Надежда. Из я социалистически яхьа отличница.

ХьатІакхоачаш латтача цІей сийна кхы а дикагІа толамаш даха лаьрхІад фабрика коллективо.

Р. АУШЕВ.

БАЙРАКХ

карара ялийтац

Укх юбилейни шера цхьаккха бутт цІабахабац Нохч-ГІалгІайчен химически завода Парагульгов Махьмада кулгалдеча басараш олиф, кхыйола продукци арахецача цеха болхлоша бетта план тІехкхоачаш ца еш. Карара ца йоалийташ лелаю цо завода карара кара тела ЦІе байракх. БархІ бетта планал совгІа арахийца продукци иттех эзар сома маьха я. Цу цеха коллективагара из совгІат хьадаккхара къовсам доаттабеча Васканьян Спартак Анушевановичеи Чеботкова Людмилай керте латтача цехий коллективаша доаха толамаш а дог гІоздоахаш да. БархІ бетта планал совгІа арахийца продукци а эзараш сомаш мах болаш я.

Яхье яьннача цехий болхлоша иштта лакха къахьегама толамаш дахарах завода коллективо бархІ бетта план 101 процент совгІа кхоачашийр. ЛийрхІачул совгІа арахийцар 44 эзар сома маьха продукци. Дукха хІама ца эшаш цІей сийна тІаийца декхараш а кхоачашдаьд цо.

Б. МАГОМЕДОВ.

Къахьегамхой хьаштеш кхоачашду

Таханарчул кхоана дукхагІа арахецаргья продукци яхача девизах къахьегаш ба юбилейни шера Грозненски горпищекомбината болхлой. Социалистически яхье яьннача цехаша ди тІехьа лакхагІа хулийт къахьегама толамаш. Август бетта план 105,2 процент кхоачашъяьй комбината болхлоша. Планах лаьрхІачул совгІа арахийца продукци 9 эзар совгІа сома маьха я. ХІаьта арахецача продукцега дІабода мах лохбарах а паччахьалкхенна кходаьд эзараш сомаш ахча.

Яхье яьннача коллективашта хьокхам телаш я Харченко Любовь Константиновна керте латтача бархІлагІча цеха коллектив. Массехк ди хьалха кхоачашийр цо бетта план.

Б. КОСТОЕВ.

ВЕНГЕРО-СОВЕТСКИ ДОТТАГІАЛА МИТИНГ

БУДАПЕШТ, 7 сентябрь. (ТАСС). Тахан СССР-ам ВНР-енои юкъерча доттагІалах, цхьана леладеча гІулакхех, вІаши деча новкъосталах деча Договора кулгаш яздаь даьнначул тІехьагІа гІишлошъерий Будапештски ЦІагІа венгеро - советски доттагІала митинг хилар. Митинга президиума бар советски партийно - правительственни делегаце членаш, БНР партеи правительстваи кулгалхой, мехкара боккхий общественни деятелаш.

Митинг хьайийллар ВСРП Центральни Комитета Политбюро членалла кандидата, Будапештски горкома хьалхарча секретара Карой Немета.

Митинге даьха лоацарашта хьалхашка дІаьхха къамаьл дир ВСРП Центральни Комитета Хьалхарча секретара Янош Кадара.

Председателал деш волчо цул тІехьагІа къамаьл де дош лу советски партийно - правительственни делегацена керте волча КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара Л. И. Брежневна.

Я. Кадареи Л. И. Брежневеи даьча къамаьлашка чІоагІа уйла тІаяхийта ладийгІар, деттача тІоараша дукхаза а юкъахдаьхар уж.

«Интернационал» яха партийни гимн а локхаш чакхъяьлар митинг.

Советски Социалистически Республикай Союзаи Венгерски Халкъа Республикаи юкъерча доттагІалах, цхьана леладеча гІулакхех, вІаший деча новкъосталах дола

ДОГОВОР

Договора хьалхарча дакъа тІа дувц социалистически интернационализма йохаргйоацача принципий ларда тІа латтІа Советски Социалистически Республикай Союзаи Венгерски Халкъа Республиканеи юкъера даим хургдола доттагІал, вІаши вежарашха ду новкъостал, массе оагІорахьара айхха цхьана леладу гІулакхаш шинна мехка а ерригача социалистически содружества а халкъий хьашташта махеттара хиларах кІоаргга дог тийша хилар.

Барт вІаштІехьбоаьккхаш йолча лакхача оагІонаша, йоах Договора 1-ча статья тІа, социалистически интернационализма принципашка хьежжа дІахо а чІоагІдергда СССР-ей ВНР-ей халкъашта юкъера даим латтаргдола доттагІал, дегІаккхувларгда шинна а мехка юкъера массе оагІорахьара цхьана леладу гІулакхаш, вІаши вежарашха новкъостал дергда, паччахьалкхен суверенитета вІаши сий делга, цхьатарра бокъонаш хулга, вІаши чурча гІулакхашта юкъе ца гІертилга ларде а лаьца.

Договора 2-чеи 3-чеи статьяш тІа оттадаьд экономически Іилма-техническии доакъошка вІаши гІойле а йолаш шин оагІорахьареи дукхача оагІошкахьареи цхьана леладу гІулакхаш мамогга дегІаккхувлилга, Іилма, культура, унахцІено дораяра, кхыча доакъошка цхьана леладу гІулакхаш шерделга. Иштта оттадаьд вІаши юкъерча экономически новкъостала Совета доазонел чухьа экономически бувзамаш дІахо дегІаккхувлилга а.

Шинна а оагІоно дІахо а де дезар дергда, йоах 4-ча статья тІа, дунен социализма система низ чІоагІбара, империализмаи реакцеи агрессивни низаш тІаккхувдаргдоацаш дунен халкъашта юкъера машари кхерамзлеи лораяра, массане а а цІендаь гера дІадаккхара, шоай ерригача формашцеи белгалонашцеи колониализми расови дискриминации цІенъяь дІаяккхара, колониальни доалах мукъальнна а къам кхычарех тийша ца хулгеи суверенитети чІоагІъяра новкъа гІолла долха а мехкаш хьаллапара. ОагІонаша хьакхайкаду, европейски кхерамзле ІалашъеРа керттера торонех цаІ шоллагІа дунен тІом чакхбьаннача тІехьагІа дІанийсденна Европера паччахьалкхений доазонаш хувпалургдоацаш хилар, йоах 5-ча статья тІа. Цар хьакхайкаду Варшавски договора юкъе дакъа лоацаш йолча кхыча паччахьалкхенашца цхьана укх Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений доазонаш хувца ца долийтилга Іалашье а милитаризмаи реваншизмаи моллагІча низий оагІонгахьара агресси ца хилийтара данза дарг мел доацар де а чІоагІа лаьрхІа шоаш хилар.

Нагахьа санна барт вІаштІехьбоаккхаш йолча оагІонех цхьанех моллагІа а паччахьалкхе е паччахьалкхений группа лате, йоах 6-ча статья тІа, тІаккха вокх оагІоно цунна сов чехка массе оагІорахьара новкъостал дергда, военни дар а тІехьа, хІаьта иштта хьаллоацаргья из ший доалахьа мел йолча средствашца.

Договора 7-ча статья тІа оттадаьд шинна а мехка хьашташта доагІача, дерригача доархІаме мел долча дунен халкъашта юкъерча дешашта вІаши консультацеш елга.

Договор 20 шера оттадеш а дІахора ханаш автоматически йІаьхъяра процедура белгалъеш а да

10 СЕНТЯБРЬ — ТАНКИСТИЙ ДИ

СУРТА ТІА: учеиеш йолча хана. Десантаца атаке йолх танкаш.

Б. Трепетовеи С. Приображенскеи сурт. ТАСС фотохроника.

НИЗ, МАССАЛ, ЧІОАГІАЛ!

СОВЕТСКИ ЭСКАРА ТАНКОВОЙ БІУН НАЧАЛЬНИКА ЗАМЕСТИТЕЛЬ ТАНКОВОЙ БІУН ИНАРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛ Н. П. КОНСТАНТИНОВА ДУВЦАР

Советски Союза Турпал танковой бІун инарал-лейтенант Николай Павлович Константинов ваьв 1908 шера Запорожски областа Акимовка яхача юрта. 1928 шера ший лоІамагІа Советски Эскара мугІарашка вахав. 1932 шера денз — КПСС член. Бронетанковой бІун академии Генеральни штаба академии мистеьккхай. Сийлахь-боккхача Даьй-мехка гІема шерашка танковой бригадана командовани еш хиннав. Москвана юххерча арешкара цунца дуккхача фронташка гІолла Берлине кхаччалца вахав. Дукха а правительственни совгІаташ тийннад цунна.

ИНАРАЛА кабинете истола тІа латтача, дото бос болча миниатюрни макетех а холу цу Іалальмате йоккхийча болата хІамай бохоргбоаца боккха низ. Йоккхий йоацаш а геттара унзарча куце я уж.

ДІа-са лелаш йола тІема крепосташ никъ боацача гІолла, Іай а аьхкий а, ушалашка, хьеккхача лоамий босашка, гІомарий яссаленашка гІолла, хиш тІа, Іамаш тІа, хи кІал гІолла ухалуш я. Бронированни машенашта хІама дика «бІаргагу» дийнахьа а санна, иштта бийсанна а. цар хьеждеш детта гера тулаш дац. Цу болата армала тІем тІа дер фуд кхеталуш да...

Соца макетага хьежаш воаллача инарал-лейтенанта йоах:

— ХІанзарча ханарча бронированни машиний тактико-технически данкеш ювца са йиш йоацилга Іайха ма кхетадой Іа. ХІаьта нагахьа санна образно аьлча, вай къаьнара, тІемашка техка «Т-34» хІанзарча ханарча танкал хьалха хинна «Газик» яха легковой автомобиль хІанзарча «Чайкал» эргагІа ма хиллара эрга я...

Николай Павловича дувц советски бронированни бІу хьа миштта баьб. Из хьахила болабеннаб граждански тІом латташ. Из хьалкхебе болабаьр ШІе Эскар тІема техникаца кийчдара дукха низаш тІаахийта Владимир Ильич Ленин ва.

«ПаргІато бахьанера къовсамхо пов. Ленин» яха эгтара хьалхара советски танк хьаяьяр сормовичаша 1920 шера. Йоккхий йоацача броне-отрядашкара хьа а болабенна хьахинна танковой бІу боккхача низера ше къаьстта дола бІун тайпа, лаьттан тІарча тІемай соелиненей керттера хІама тохара низ хинна дІаэттаб.

— ХІаьта танкист маца хиннав хьогІ? — хоатт аз инаралга.

— Дерригa аз эскаре даь гІулакх бронетанковой бІуца дувзаденна да. Ала йиш йолаш за, дІабаьнна тІом хиннача ерригача юкъагІа со болата «динах» къастанза хилар. ХІаьта дехке а ваьнавац. Нагахьа санна со тІема гІулакх де юха а дІаволавала везаш хилча, из танковой бІуца мара доладергдацар аз.

Дувцар тІема техниках лаьца да. Массанена а ховш да Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тІема шерашка вай юкъера танк — цІи хеза «ткъаьйийтталагІъяр» мел унзара низ бар.

— Эггара боккхагІа болча доазол дехьарча тІема специалисташа деча тешалагІа. — белгалду инарала. — «Т-34» дунен тІа дикагІъяр хилара мукІарал даьдар. Цо деча довно хІалакйора могаеш хинна фашистски бронемашинаш. «ТкъаьйийтталагІъяр» маневренни а масса лелаш а яр. ТІо-новкъа геттар масса лелалуш яр из.

Малхбузехьен германски тІема историк Вальтер Герлиц «Немецки генеральни штаб» яхача книжка тІа мукІарал данза валапзар: «Генштаба а санна, Гитлера а ца ховш дисадар «Т-34» яха эрсий танк йолаш хилар. хІаьта тІехьагІа, Муссолинега дахьийтача кайхата тІа Гитлера ше а мукІарал деш ма хиллара, кампане эггара безаме йоацача сюрпризех цаІ а хилар цунах».

Кхыметтел тІом йистебаьнначул тІехьагІа ткъо шу даьлча а, 1965 шера а тІехьа малхбузехьен германски тІема журналаша «Т-34» яха эрсий танк «тІема техника дегІаахара исторе чура шеко йоацаш йола шедевр» махиллара ювц.

ДІабаьннача лакхаманев ренни тІем тІа танковой бІу Іалальмате боккхача доархІаме хилар моастагІа эшавара, къаьстта а Москвана, Сталинграда, Курскана юххера, Белоруссера, Молдавера, Прибалтикера тІемаш долаш, тІом йистебаьккхача Берлински Пражски операцешка, Манчжуре Квантунски эскар дохадеш. Укх тайпара масал доаладе йиш я: Правобережни Украине баьча Іалальмате боккхача тІема юкъе цхьан ханна дакъа лоацаш хилар 6 танковой эскар, 10 гаргга шоаш къаьстта йола танковойи механизированнии корпусаш. Цу тІа а наступлени бІаьсти хотта баьннача юкъагІа ешшехьа а 450 километрага кхаччалца кІоаргал долаш хулар. Эггара хьалхагІа танкаш кхаьчар СССР паччахьалкхен доазонга. Алхха Берлински операце вай оагІонгахьара дакъа лоацаш 6 эзар хинна ца Іеш танкаши шоаш лела установкаши яр.

Танкисташа халланза атакаш йора гитлеровцашта, царна кІийленашкара довнаш дора, фашистски оккупанташ хІалакбеш дІа а боахаш. Цу гІемашка хьахила йоладаь советски танковой гвардн. Эггара хьалхагІа

(Йистедоалар 2-ча оагІо тІа).

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШКАРА

ПАРТИЙНИ КУЛГАЛДАРА ГОВЗАЛ

Дувца дукха долаш бар укх деношка шоай отчетно-хоржама собране гулбенна МалгІабика района «Ингушский» совхоза коммунисташ. Отчетни доклад яьча партկома секретара нов. Котикова, хІаьта прениех къамаьлаш даьча коммунисташа новкъосташа Шубочникиас, Пешхоевас, Сосновскаяс, Алероева, Гуноев Іумара, Энгеноева, Гуноев Якъупа, Цечоева, Фаргиева, Шонина, Гетагажева кІоаргга дийцар хьалхашка латта декхараш кхоачашдара партийни организацена карагІдаьнначох, иштта цун балхацарча кхоачамбоацарех, уж юкъера дІадахара де дезарех.

Белгалдаккха деза совхоза партийни организаце отчетни шера цхьадола толамаш даьха хилар. «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу» яхача КПСС ЦК Тезисаша дегаш ураоттадаьча совхоза къахьегамхоша коммунистий хьалхленца шерра социалистически яхь йоаржаьй юбилейни шерара декхараш ханал хьалха кхоачашдара. Ялат чуэцаш хала хьалаш лаьттадале а, совхозо тІехкхоачашъяьй паччахьалкхенга ялат дохкара план. 722 тонн ялат деннад Даьхенна планал совгІа. ХІара гектара тІара планал дукха совгІа чубенаб мукх, кен, горох. ХІанз чуэцаш латт гидуаргаш. Уж а дикка хьийкъай.

Юбилейни шера дика къахьийгад № 1 йолча шурий-товарни ферма коллективо. Цига цхьа центнер шура яккхарга дІадодар 2 соми 97 кепиги кІезигдаьд.

Совхоза боахама хІара даькъе дукха ба хьалха латтараш, хьокхаме къахьегараш. Докладчико бийцар шоай заданеш даим тІехкхоачашъю комбайнераш Х. Гетагажев, Н. Богатырев, Х. Коригов, А. Энгиноев, Д. Медов, С. Арсамаков, Х. Умаров, совхоза болхлой М. Мержоев, Ж. Даурбеков, доаркаш Картоева Аня, Пешхоева Нина, Тукаева Тамара, Кортоева Сахар, иштта кхы дуккха а.

Цхьабакъда, совхоза балха юкъе кхоачамбоацараш а дукха да. ХІара шера зенаш деш хьайоагІа совхоз. Іалаьмате воча хьала тІа ба хьайбай боахам. Совхозе геттара дукха хьайбаш дайнад, паччахьалкхенна доккха зе а хулаш. Укх шера хІара Іаттагара яьккха шура 751 килограмм мара хилац, шера яккха езар 1500 килограмм йолча. Хьайбай продукци яккхарга дІададар планал дуккха лакхагІа да. Къаьстта во латт гІулакх хьаккхарчи жаи леладеча.

ХІанз геттара бехктокхаме ха я хьайбаш леладерашта хьалхашка латтар. ЛерттІа Іан кийчо е еза масее оагІорахьа. Цхьабакъда, из болх эсала латт совхозе. Доакъар кийчдара план кхоачашъе гаьна я. Йол Іалашъяьац, силос кийчъяра болх ледара бу, кхашкара ча гулдац, из дуккхача моттигашка доагаду. ДукхагІйола хьайбай помещенеш Іанна кийчъяьац. Геттара воча хьала тІа я хьакхарч чуйоахка помещенеш.

Дукха кхоачамбоацараш да тІаьдоагІача шера хьувкъама лард йоллара леча дерригача балхашца а.

Иштта вІашдухьаленаш йолаш да «Ингушский» совхозера сурт. Совхозе дукха ба, лакхе белгалдаьккхача тайпара, дика къахьегаш бола нах, хІаьта болаш ба къахьегама дисциплина лоха яраш, балха юстара латтараш. Цхьайолча коллективаша дизза кхоачашду шоашта хьалхашка латта декхараш, хІаьта вокхар зене бу болх. Масала, № 1 йолча ферме дика лел шура яккхара болх, хІаьта шоллагІчен кхоалагІчен отделенешка из гІулакх во латтар бахьан долаш ерригача совхоза зе хул. Цу тайпара масалаш кхы дуккха а доаладе йиш я.

ТІаккха мишта теркалдаьд совхоза партийни организаце из гІулакх, мишта вІаштІехьбаьккхаб цо ший болх цу тайпарча хьалашка? Эггара хьалха уж хаттараш хьалхашка отт дерриге гІулакх зийча. Ала деза совхоза парткомо чІоаггІа къахьийгалга. Идеологически балха а боахама а дуккха дешаш уттадаьд дувца парткома заседанешка, партийни собранешка, иштта кхы а. Терко яьй коммунисташ лоархІамерча участкашка дІаоттабара, юххьанцарча партийни организацей болх тоабара. Цхьабакъда, керттердар белгал а доаккхаш, вІаштІехьбаьккхабац болх. ДІадахача отчетни шерарча хьалашка, хетачох, эггара керттердар фу дар аьлча, из дар кердачун зІийргаш кхетамца легІа а кхувлаш, дикагІбарий опыт Іоаар, из балха юкъеяхьара тІехьа къовсам лоаттабар, хьалха латтарашца нийсбалара берригa къахьегамхой оарцагІ а боахаш шерра социалистически яхь йоаржаяр, цунна кхетамца кулгалдар. Цу хьакъехьа дукха хІама даьдац парткомо. Парткома заседанешка дувца уттадаьча дешашта юкъе да а дац дикагІбарий опыт йоаржаяра, социалистически яхьа кулгалдара дош. Совхозе дика довзаш ма дий хьайбай боахамера хьал. Из дош а кІоаргга дийцадац, гучадаьхадац из гІулакх иштта во латтара бахьанаш. хІаьта цигара кхоачамбоацараш дІадахара къахьегамхой бокъонца оарцагІа а баьхабац. Тесса дитад юртбоахама продукци хьаяккхарга дІадолар кІезигдар, лаьтта леладара культура лакхъяр, боахам рентабельни хилара наькъаш белгалдахар санна дола дешаш.

ТІайица решенеш кхоачаш миштa ю хьожаш лоаттабу тІахьожам а дика вІаштІехьбаьккха хиннабац.

Эггара лоархІамегІа да нахаца болх бе хар, цунах латт партийни кулгалдара говзал. Бакъда, совхоза партийни организаце даим дагакхабац из гІулакх. Миштa вІаштІехьаргда нах гІовттабе, нагахьа санна хьалха латтарий сий лакхдара хайра деш хІама ца хилча? ХІанз а итогаш яьац ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра яьржа хиннача социалистически яхьа, хІаьта хьалхле яьккхача коллективашта хьожаьяьц дІаюха тела цІе байракхаш. Къахьегамхой бокъонца культурно салаІа йиш хургйолаш вІаштІехьбаьккхабац культпросветучрежденей болх. Наьха деган урауттадеш. тІахьехаш, хоадам боллаш яц кхашкара гойтара агитаци, дукха кхоачамбоацараш да лекционни пропагандана юкъе а.

Белгалдаккха деза цхьаькха гІулакх. Совхоза партийни организацена чувоагІаш ва 69 коммунист. Из боккха низ ба. Шийна хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашде карагІдарга партийни организацена, нагахьа санна хІара коммунист инициатива йолаш, балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш хуле. Цхьабакъда, докладчико а къамаьл даьча коммунисташа а дийцар совхоза цхьабола коммунисташ дисциплина лоха йолаш, принципиальни дешашта юстара латташ хилар. Из вІалла ла мегаргдац. Партком декхарийла я эггара хьалха коммунистий авангардни роль лакха лоаттае.

Тоаде деза профсоюзни, комсомольски организацешта, халкъа тІахьожама группашта кулгалделга а.

Совхозе дукха ба дика производственникаш. Уж парте хьачуэцаргболаш болх бе беза царца. Къаьстта парте мугІарашка чуоза беза кхалнах.

ХІанз совхоза партийни организацена хьалхашка латт керда доккхий декхараш. ЧІоагІа дийцар царех коммунисташа. Собране хІаране даь къамаьл балхах дог лазаш, кхоачамбоацараш сихагІа юкъера дІадахар ловш дар. Болх цІенхаштта тоабара де деза дуккха пайдане гІулакхаш белгалдаьхар коммунисташа. Собране тІайийцар шерра соцам. керда партком хержяр. Парткома секретаралла хержар Гуноев Махьмад.

Собране дакъа лоацаш хилар КПСС МалгІабика горкома хьалхара секретарь нов. Санько, шоллагІа секретарь нов. Бузуртанов.

Совхоза коммунисташ, кулгалхой, специалисташ бІубенна ба боахама гІулакхаш тоалургхиларах. Теша дог доагІа, шоай отчетно-хоржама собране коммунисташа тешам беннача тайпара, юбилейни шера тІайийна доккхий декхараш дизза кхоачаш а деш, совхоза къахьегамхой дезача цІейна сийленца накъагІоргхиларах.

А. МЯКИЕВ.

НИЗ, МАССАЛ, ЧІОАГІАЛ!

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагІ. тІа).

сийлахьара гвардейски цІи тиллар Москвана юххе тІом беш хиннача хІанз бронетанковой бІуна маршал волча полковника, шозза Советски Союза Турпал волча М. Е. Катукова командовани еш хиннача 4-ча танковой бригадахи Сталинграда районе немецки группировкана го беш белгалъяьннача инарала А. Г. Родина командовани еш хиннача 26-ча танковой корпусахи.

— Іа Іайха, новкъост инарал, фа нхетаду «Гварди» яхачох?

— Гварди — вай доккхал да. Халкъа хов уж тІема юкъе денал, къонахчал дола, Даьхенна тешаме бола, даккха хІама доацаш дика тІема говзал йола хержа тІемахой болга. Халкъа цу тайпара бовзаш хиннаб Суворова, Кутузова гвардейцаш а... Гой цунна дувзаденна да аз айса гвардех лерхІар а. Цхьабакъда, советски гварде, эрсий тІемахоех даьлла дика мелдар шийна духхьала чулаьца ца Іеш, ший традицеш, бокъонаш хьаьй.

Строе, походе, учепешка болаш хІанзара гвардейцаш хІанз сайна бІарга массаза гу ше къаьсттача уйлангахьа вода со: царех, цу боккъалерча советски турпалех. дай тІемай сийле шоашка кхаьчарех доккхал ду аз. Вай гварде кхаба бокъо а йолаш шийга кхоаб Советски Герзашца кийчдаьча Низашта юкъера керттера моттиг. Гвардейски байракхаш шоаш дІаийеш, тІемахоша оалар: «Тхоай вахарах, боабаьча новкъостий цІех дув буъ оаха ер сийрда-сийлахьара байракх оахош чІоагІо а йолаш, кот а дувлаш моастагІчунцарча дерригача тІемаех чакхйоахаш дІахьоргхилара...»

БІун дерригача тайпашка а ба гвардейцаш. Машаречa хана доакъоехи соединенеехи гвардейски цІи техкаш яц. Из цІи тиллийтара бокъо тІем тІа яккха еза.

ТІемаш деча юкъе тІехдаьнна доккха къонахчал долаш хиннаб танкисташ. Цар шоаш халкъа тешаме къонгаш махиллара леладаьд шоаш ду гІулакхаш, хІаьта Дай-мехка хьалхашкара шоай декхар сийленца кхоачаш а даьд. Цар турпалал, дерригача советски бІуша а санна, дуккханеех доаллаш хинад.

Танковой соединене командованеш, са дуккхаза а тешам беннаб цунах. Верховни Главнокомандоване ставкас ший приказашка 315-зза белгалдаьккхал советски бІуво тІехдика тІемаш даь хилар, хІаьта Москвана тІера сигале салюташа лепа а аьй, цу даькъе вай сийлахьарча танкистий сийна а лепаеш.

Ерригача тІемашка белгалйийннача танковойи механизированнийи соединенеехи доакъоехи гвардейски соединенешиi доакъоши даьд, дуккханешта орденаши сийлен цІерашиi тийннай. Гвардейски байракхаш а йолаш тІом йистебаьккхар ялх танковой эскаро, 19 корпусо, 110 бригадо, 200 хинна ца Іеча полко. 250 эзар танкиста орденаши медалешиi тийннай, эзар совгІа сага Советски Союза Турпала цІи еннай, дуккханешта шоз-шозза еннай из цІи.

Орденаши медалеши тийннай иштта эзараш болча танкашъерашта, дуккханешта Социалистически Къахьегама Турпала цІи еннай. Орденаша хозъяь я танковой техника хьаеш хиннача дуккхача заводий байракхаш. Даьхено иштта мах бир фашистски Германи эшаелга Іалашдара юкъе танковой бІувои танкашъерашеи лаьцача даькъа.

Ше къаьстта белгалдаккха беза ба са дика бовзаш болча военачальникаша Советски Союза маршала И. И. Якубовске, бронетанковой бІун Керттерча маршала П. А. Ротмистрова, бронетанковой бІун маршалаша П. П. Полубоярова, П. С. Рыбалкос, С. И. Богданова, М. Е. Катукова, эскара инаралаша Д. Д. Лелюшенкос, А. Л. Гетмана, кхыбараша командовани еш хиннача танковой соединенеша ка маьхала а ювлаш тІемаш даь хилар.

— ХІаьта хІанзарча ханара тІом беш, новкъост инарал, малагІча лоархІаме да бронетанковой низаш?

— Вай бІу тІема шерашкарча боарамал гаьнна дІахьалхабахаб, кхы а низ болашагІеи чІоагІагеи а хулаш. Ракетно - ядерни герз юкъеккхахьара хьалашка а санна, из доацаш а ка маьхала а ювлаш операцеш чакхъяхара хиланза яргйоаца еррига средстваш я вай танкисташка. Боккъала а башха техника я тхога мехко хьаеннар!

Танкаша лаьттан тІарча тІемай бІунна юкъе лоаца дакъа боарам боацаш дегІаленад. хІаьта цар тІом бара дикалаш дикка тоа а еннай Кердача машинашта юкъейихьай Іальмате йІаьхий тІема, дай-мехка танкашъяра опыт, Іилма-техническа уйлана тІеххьара карагІийннараш.

Танк, ховш ма хиллара, дика маневр юлуш, боккха низ бола дов дулуш, чІоагІа лораяладара низ болаш я. Ракетно-ядерни тІема хьалашка ший когаметта дІаотта кхьир йоаца низ кхоача тІема средство хул цунах. Долче, хІанзарча ханарча тІем тІара танковой бІун роль лохлуш ца хиларал совгІа, лакх а лу. ТІема машинаш геттара мобильни ма йий, цулухьа царга эггара лоацагІча ханашка маьхала а йоалаш дІачакхбоаккхалургба бІун кхыча тайпашца цхьана тар а болийташ ракетно-ядерни низаша болабаь тІом. ЛоацагІа аьлча, хьашт долла хаоттам бале а, деннеи бийсаннеи юкъерча хьашт долчча хана, хьашт долчча моттиге гІолла, хи чу гІолла а хи тІа гІолла а лелалу хІанзарча ханара танкаш лаьттан тІарча тІемай бІун чІоагІа хІама тохара низ хила а хиннаб, болаш а ба.

— Долче, дов дара низ, массал, маневренность, чІоагІа броневой лораялар — хІанзарча ханарча танкаех йоахка керттера дикалаш я-их?

— Я те! — бакъду инарал-лейтенанта.

— ТІом дІабаьнначул тІехьагІарча юкъагІа вай танковой бІу хІанзарча ханарча тІема техникаца юха кийчбаьб. Дуккхазза а дукхагІа дегІаденад из технически кийчбенна хилар, цун маневренность, хІама тохара низ, иштта шийна кердача средствашца деча довнех ше лорабара бола цун низ а. Вай танковой бІу болашехь а моастагІчоа сихха хІамаш етталургйолаш, сихха хихи радиоактивни заражене вонехи тІехбувлалургболаш, кІоаргга юкъе чу а ухаш, сихдаь довнаш дулургдолаш ба. Цун низ ба ядерни эккхаро деча зенашта ка маьхала а йоалаш духьал латта, ше моастагІчоа еттача ядерни хІамаша дешдарех эггара толашагІча тайпара пайда ийбе, дийнахьа а санна, иштта бийсанна а тІемаш де.

ДІабаьннача тІема шерашка бІухоша цхьана сий долча танкашъераша а Іалашдора фашистски захватчикаш эшабелга. Фронта 102.500 танки ше лела артиллерийски установкеи елар цар. ХІанз а эггара толашагІа йола хІанзарча ханара тІема машинаш тІаух Советски Эскар кийчдара.

— Іомалуча ханарча цхьаболча турпалий цІераш йоахалургъецарие хьога, новкъост инарал?

— Шоаш шоай гІулакха говзачаш болга хайтад тІехдикача рота командира капитана Сивобракова, тІехдикача взвода командира воккхагІча лейтенанта Сорокина. тІехдикача экипажа командира воккхагІча сержанта Третьякова, тІема а политически а кийчон отличникаш танка командира зІамагІча сержанта Куликовске, механико-водителa зІамагІча сержанта Баннова, наводчика ефрейтора Гнатюка, наводчика мугІарерча Саликова, дуккхача кхычар.

Сийлахь - боккхача Октябра 50-гІа шу дизара баха ма боаггІа накъабаха кийч а луш, танкисташа доккхий декхараш тІайийцад шоашта. Сийлена кхоачашлу цар шоай сийрда-сийлахьара декхар, тІема говзал денгар денга толашагІа а хулийташ. ТІемахоша тІагІертта Іомаеш карлерза керда , техникеи хІанзарча ханарча тІема чоалханера формаши, дебар тІехдикача подразделенейи доакъойи классни специалистий, нийса герз кхувсареи тІема машинаш лехкареи говзанчий мугІараш, кІаьдбалар доацаш дикагІа тоаду шоаш аренашка Іомабалар.

Танковой бІуца гІулакх деш хилар деррига хьашт долла тІема гІулакх деш хилар а санна, сийлахьа дІа цхьабакъда, атта дац. ХІаьта хІара тІемахочо, де бокъо а йолаш, ший профессех доккхал а ду.

Танкистий мугІарашка вайцига хІара шера кхы а тІаух дика кийчбенна кагирхой. Къона салтий — шоай боккхагІча герзага дилла болча новкъостий тІема традицеш кхача а йоагІаш шоашка кхоачараш ба. Уж болх дайи боккхагІча вежарий сийлахьарча новкъа, коталонаша сийдаьккха байракхаш хьал а кхоабаш.

(АПН).

ТІехьабусараш хила йиш яц!

ХІАРА ДИ, ХІАРА САХЬАТ ДЕЗА ДОЛАШ ХИЛА

Республика промышленни предприятей дуккха а коллективаш юбилея сийна тІайийца социалистически декхараш кхоачашдаь йовлаш йоахк, хІаьта яхьа хьалха латтараш белгалдеьча доазонашка хІанзлехьа дІа а кхаьча, сийлахь-белгаларча денга Даьхенна керда къахьегама совгІаташ кийчдеш а ба.

Иштта, хьинар айденна къахьегаш я Советски Іаьдала 50-гІа шу дизара сийна оттаяь даим лелаергйола Памятни ЦІе Байракхаш яхара болам республико дІаболабаь Грозненски химически комбината коллектив. Химикаша дикка тІехкхоачашъяьй август бетта а бІарчча хьайцача 8 бетта а производственни план, производства боарам дахача шера цу юкъагІарчул 8 процент лакх а беш.

Яхь лоаттаерий хьалхарча мугІарашка а яьнна йолх иштта производственно - энергетически контора, «Грознефтехимзаводы» объединене «Нефтехимзапчасть» завода, Наьсаречa «Электроинструмент» завода, дуккхача кхыярий коллективаш.

Хьалха латтача предприятей коллективашта карагІдийннараша Іалашдаьд бІарчча хьайцача республика промышленносто бархІ бетта программа тІехкхоачашъяр. 8 бетта планал совгІа 11.173 эзар сома маьха тайп-тайпара йола промышленни продукци хьаьй. Республике промышленни производства боарам дахача шера цу юкъагІарчул дукха хІама ца эшшаш 13 процент дегІабенаб. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 8 бетта 102 процент кхоачашъяьй.

Цхьабакъда, цхьайола предприятеш хІанз а тІехьа тІехьаюсаш хилар, август бетта а бІарчча хьайцача 8 бетта а планах лоархІа ца яр, хІаьта цунца август бетта итогех план 99,9 процент кхоачашъяь еррига республика промышленность юхаувзаш хилар оарц дехаш да.

БархІ бетта планах лоархІа ца еш еррига а 20 предприяти йисай, цар 1,4 миллион сома продукци мехкага дІа ца кхоачийташ йитай.

Малаж ба уж тІехьабусараш? Царна юкъе я «Трансмаш» завод, цунна тІайисай дукха хІама ца эшшаш бетта хьаешъяр миссел продукци. ХІанз а тІехьаюсаш я «Терек» фирма керттера предприятии Ермоловски ДОК-и. Объединене кулгалхошта (директор н. Герасимов К. Н., парткома секретарь н. Федюшкин Н. И.) мегадац шоай карара предприятеш тІехьаюсилга дІадаккхара эша оперативни гІулакхаш чакхдаха. Цхьабакъда, белгалдаккханза даргдац мебельщикаш бедалца во Іалашбеча хьу кийчъеча организацей болх вІалла а кхоачамбоацаш хилар. Нагахьа санна шу доладелча гІонерча 7 бетта итогех тІехьаюсарашта юкъе хьу лораярен хьун боахамеи управлене цхьа предприяти — Ермоловски хьунпромбоахам мара хиннабеце, бархІ бетта планах цу боахамал совгІа иштта Сунженски хьунпромбоахам а, Ведана хьунбоахам а, Ачхой-Мартана хьунбоахам а лоархІабаьбац.

Дукха ха я хьун боахамеи хьу лораярен управлене кулгалхоша (начальника н. Колотушкина, керттерча инженера н. Белогорцева) хьунпромбоахамашкареи хьунбоахамашкареи хьал тоадергда шоаш яха. ХІанз мукъагІа хабарашкара гІулакхашка бовла, балха стиль а методаш а эргаяха, йолаш йола халонаш дІаяхара предприятей коллективаш оарцагІъяха, хьу плана боарамагІа кийчъелгеи арауваилгеи Іалашде ха кхаьчай царна.

ЦІенхаштта критика е йоагІа гІишлой материалий промышленноста республикански управлене кулгалхошта (начальник нов. Кашлинский Н. И.). Цу управлене дукха предприятеш беттагара беттага производственни планаш кхоачашъелга юкъагІдуташ хьайоагІа. БархІ бетта план кхоачашъяьяц МалгІабика, Гудермесски, Наьсарен кирпишкий заводаша, цу тІа а МалгІабика, Наьсарен заводашка кирпишкаш хьаяра боарам соахкарчул дикка лох а баьб.

БархІ бетта балха итогашка дилпача тІехьаюсарех дІакхийттай иштта Шаьлара аьшкабетонни изделейи конструкцейи завод, Грозненски городской шурий комбинат, Новогрозненски консервни завод, довгора промышленноста управлени, Аргунски ялат дІанийду пункт, Грозненски автотракторо-ремонтни завод, «Главнефтесбыта» управлене металлически тара завод, № 2 йола Грозненски горбыткомбинат, Урус-Мартана быткомбинат. Цу предприятей шоай халонаш я, цхьабакъда, хьалха латтача коллективай опыто боккъала а тешал ду цу ерригача предприятей а болх дикагІа бе йиш хилара.

Сийлахь - боккхача Октябра 50-гІа шу дуза сийлахьара ди тІакхача ши бутт а бац. ХІанз хІара производственни коллективо цІаккха а ца хиннача тайпара чІоагІа тІагІортам болаш, овсарле лакха йолаш къахьега деза, балха хІара ди, хІара сахьат, минут еза хила еза. Деррига низаш — план а тІайийдаь декхараш а кхоачашдара, Советски Іаьдала сийлахьарча юбилейна е ма йоаггІа кийчо яраІ

«Къахьегама симфони» яха Г. Белицке ер сурт (г. Минск) — СССР халкъа боахама карагІдаьннарий Выставке сентябрь бетта хьаелларгйолча «Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу — художественнии документальнии сурташ тІа» яхача Ерригсоюзни юбилейни выставка балхех цаІ.

ТАСС фотохроника.

ДИКА КЪАХЬЕГ

Гудермеса промысле тІеххьарча хана бурув теха керда скважинаш яц мехкдаьтта луш. Укхаза леладеш яраш еррига къаьна скважинаш я. Яле а мехкдаьтта доахараша ди тІехьа дукхагІа доах мехкдаьтта, газ. Иштта, бархІ бетта планах доагІачул дукхагІа даькхал 144 тонн мехкдаьтта, газ—цхьа миллион кубометр совгІа.

Мехкдаьттахоша бизза пайда эц геолого-технически мероприятеех. Къаьстта могадеш да скважинашта тухакислотни обработка елга, призабойни зонашта поверхностно-активни хІамашца обработка елга. Цу мероприятеша массаза санна лакхъю скважина дебит.

Иштта чІоагІа лоархІаме мероприяти я скважина чу хий чуахийтарца тІоапашта давлени лоаттаелга. ТІоапашка хий чуахийтара план 144,2 процент кхоачашъяьй промысла коллективо. Из мероприяти яр бахьан долаш укх шера даьккхад 28,8 эзар тонн мехкдаьтта, цох тІаккхийттар 19,2 эзар тонн я.

Ала деза, мехкдаьттахошка шоай декхараш кхоачашдулургдацар, нагахьа санна скважинашта лаьттан кІала ремонт ечар шоай болх ритмично ца боре. ХІара бетта спуско-подъемни операцей план кхоачашъяра хьокхам 125 процентага дІакхоачабу ремонтникаша. Дика къахьегаш я цу бригадера операторaш Ш. Ильясов, М. Бровко керте латтача сменай коллективаш.

Боккха, бехктокхаме болх ба В. Фролкин бригадир волча монтажникаша бер. Цу звенос дукха къахьийгар № 119 йолча скважина капитальни ремонт е кийчъеш. Цар дІа-хьа йоах вышкаш, дахчан доамешта меттел уттадаьд металлически дараш. Бехктокхаме балхаш даьл Беное а. Укхаза испытани ергйолаш кийчъяьй бурув теха № № 39, 40 йола скважинаш.

Белгалдаккха деза, планировани экономически стимулировани система наьха хьинар дикка айлаь хилар, къахьегама овсарле лакхъяра, деррига экономически хьокхамаш тоадара безам тІаберзабаь хилар.

Т. ДАДАГОВ,
«Октябрьнефть» НПУ Гудермеса промысла воккхагІа вола инженер.

ДИКАГІЙОЛЧА БРИГАДЕ

ПЯТИЛЕТКА шоллагІча шера, Октябра 50 шу дузача шера къаьстта чІоагІа хьинар айденна къахьег бурувдеттараша. Кастта хьатІакхоачаргда из цІей. Цу денна дика къахьегама совгІат кийчдаьд «Сунжанефть» НПУ Губин Николай Макаровича кулгалдеча коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча бурувдеттача бригада коллективо.

«ВорхІлагІча ноябре шера план кхоачашъергья, цу гІулакха тхоай низи хьинари кхоадергдац оаха», аьлар бригадерча бурувдеттачо Мурзабеков АбдулвахІаба. Цу дог тийшача дешаша низ тел-кх акхарна, аьнна хеталу уж дешаш хьахелача.

АбдулвахІаб дІаэтта латтар технически отдела болхлошца, бурувой йолча сихагІа пхедюймови обсадни колонна хьая езалга белгалдоахар цо. Цунна юхе латтача мастера Губин Николая юхь тІа велар дувлар. ХІанз хьабе болх болаш да вай, болх дІаболабергба вай, — аьлар мастера. Цхьабакъда, сиха обсадни колоннаш хьа ца яхье болх сеца латтаргхилар белгалдаьккхар цо а.

Бригадерча хІара болхлочо дика кхетаду хьалхашка латта декхараш кхоачашдара ше бехктокхаме хилар. Цудухьа ший хьинар кхоадац цо, балха тІа лаккха толамаш дахара. ХІанз ноябрь бетта чотах бурув тохаш я бригада.

Ши-шегІа хьахулаш дац уж къахьегама толамаш. Карабулак-Ачалкхе яхача майда тІарча № 141 йолча скважина 489 метр бурув техача денз, эшачул лакхагІа удельни дозал долча маркхалах пайда а эцаш бурув тоха дезаш хилар цун. ХІаьта 1685 метр бурув техачул тІехьагІа цхьа кубически сантиметр маркхала дозал 2,2 грамм лакхделар. «Грознефть» объединене дозалга диллача эггара безагІа бола маркхал ба из. «ЦаІ массанена тІехьа массава а цхьаннена тІехьа» яхача коммунистически принципах къахьегача бурувдеттараша эшаю уж халонаш. Графикал хьалха бувлаш скважина бурув тохаш ба уж.

Белгалдаккха дезаш да бригаде балха тІа тІехьаюсаш цхьаккха сменеи болхлои ца хилар. Цар бехка цхьан минута а болх сеца моттиг нийсъеннаяц. Цхьа дезал санна барт тайна, дуккхача къамех нах ба бригаде болх бераш. Царна юкъе ва бурувдеттар А. Мурзабеков, бурувдеттачун гІонча М. Хадзиев, А. Асташкин, В. Зарудиев, Ф. Гриценко, Г. Драганчук, кхыбараш.

Массане а хьинаре дакъа лоац бригада балха юкъе кердадараш кхахьара а. Цар айхха бувзам лоаттабу Іилмахошца. Къилбаседа-Кавказа мехкдаьтта Іилма-тохкама института конструкцех кийчдаь цхьашарошечни колонкови осташта промыслови тохкам бир бригада членаша. Толамца чакхдаьлар тохкама балхаш, цу даькъе йоккха заслуга я бригада, хІана аьлча хьинар кхо ца деш къахьийгар цо керда осташ тохкача. Цу остах боккха пайда боалилга къаьсти гуш да. Хьалха бурув тохача пайда эцаш хиннача-рел кхозза дикагІа да уж осташ. ХІанз серийно арахеца доладургдолаш да уж.

Осташ деча Верхне-Сергински заводе вай республикерча бурувдеттарашта а кхычарна а даьрхІа кастта арахеца доладергда уж санна дола осташ.

СевКавНИИ керттерчарех лоархІача конструктора, технически Іилмай кандидата Дорозднов Иван Петровича аьлар: «Духхьала цу бригаде мара кердадараш тохкача иштта лакха хьокхамаш даха вІаштІехьдаьннадац тха».

Цу бригадерча массаволча саго дика Іомадир осташ, балха тІа дика пайда эца болабелар царех. Цу даькъе ший тайпара йола рекордсмен хилар бригадах. № 141 йолча скважине колонкови осташца бригадо теха бурув бІаьш метраш я.

Бригадера нн. Мурзабеков, Марков, Лузанов, Панфилов керте латта сменаш шерра социалистически яхь йоаржаяь хьинаре къахьегаш я. Хьалхара моттиг лелаю нов. Мурзабеков керте латтача смена.

Мурзабеков АбдулвахІаб Карабулакски бурувдеттача конторе дикагІа лоархІаш вола бурувдеттар ва. Ший болх безаш каралацарах бокъонца вола бурувдеттар хиннав цох. Юххьанца тракториста курсаш чакх а яьха трактористалла болх беш хилар из. Цул тІехьагІа массехк шера комбайнералла болх беш хилар. 1956-ча денз массехк шера Наьсарен культура отделе шофералла-мотористалла болх беш хилар АбдулвахІаб. Юххера а соцадир цо бурувдеттар хила аьнна. Карабулакски бурув деттача конторе балха дІаэттар из. Хьалхарча юхьигах лоабата маркхал кийчбеча болх беш хилар нов. Мурзабеков, массехк бутт балалехьа бурувдеттачун гІонча волаш болх бе волавелар. Дика болх беш белгалваларца «Грознефть» объединене учкомбинате бурувдеттачун говзал Іомаеча курсашка деша вохийт из. Уж курсаш дика чакх а яьха 1962-ча шера денз бурувдеттачун декхараш толамца кхоачашду цо.

Бригаде дукха ба уж санна бараш. Цахаддаш лакхъю цар шоай квалификаци. Укх шера цар массане а чакхъяьхар авари ца хулийташ бурув тохара йола кхосаш. Цу гІулакхо а дикка новкъостал ду болх леррттІа дІабахийтара.

«Тха-м даим аьттув боал балха тІа, вела а велаш бегашта яхаш санна йоах бурувдеттарий мастера Н. М. Губина. Массане балха тІа толамаш доахача аьттув боалаш хилара керттерадар да барт тайна коллективо къахьегар, сихагІеи дикагІеи бурув тохара чурча торонех бизза пайда эцар.

Геолого-технически наряда дІадехараш а дика кхоачашду бригадо. Цхьан дийнахьа чІоагІача порода осташ тІанийсдаларах балха тІа хьовзам хилар кхерам болаш гІулакх хилар скважине. Сихха безбир маркхал, химически реагенташца обработка йир. Дийнахь а бус а цу скважина юхера дІаваланзар мастер нов. Губин из кхоачамбоацар дІадаккхалца йолча хана. ДикагІвола бурувдеттар малагІа ва аьнна хаттар дича ду жоп лоаца да: массавар а дика ва. Цу бригадерча цхьаккха саго ший бехках авари хилийтаяц.

Октябра 50 шу дузача денга кхачалехьа пятилетка шоллагІча шера план кхоачашъе лерхІ цар. Коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча бригада дош чІоагІа да, цо из кхоачаш а дергда.

А. БАКАЕВ.

ДЕКХАРАШ ТІЕХКХОАЧАШДАЬД

«Малгобекнефть» НПУ коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча шоллагІча промысле дикагІа лоархІачарех я Сычев Иван керте латта мехкдаьттахой бригада. Октябра 50 шу дузача денна сийленца накъаяхара доккхий социалистически декхараш тІайийцад коллективо. Цо лаьрхІар планал совгІа бархІ бІаь тонн мехкдаьттеи бІаь эзар кубически метр гази яккха. Шерра яхь йоаржайир тІайийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара. Керттерча даькъе доаккха мехкдаьтта глубинно - насосни скважинашкара доаккх. Хьадоаккха мехкдаьтта совдаккхара дукха къахьега деза.

Дукхеи чоалханеи геолого - технически мероприятеш чакхйоах цар. Духхьала ворхІ бетта чакхъяьха геолого - технически мероприятеш 12 совгІа я. Из бахьан дийнахь-бус совдаьнна мехкдаьтта бархІ тонн я. Дикка тоаденнад скважинашта гІулакх делга. ХІара операторо гІулакх деш я массехк скважина. Скважинашта дика доал дарах а доккха беркат даьннад. Планах 45 ди бийсеи даьлча ремонт е езача скважинаша ремонт ца еш 62 дийнахьи буси болх баьб.

Мехкдаьтта доаккхараштa чІоагІа новкъостал ду лаьттан кІалха скважинашта ремонт ечар а. Цу даькъе къаьстта дика къахьег Папчук Богдана кулгалдеча бригадо. Массайола ремонт графикал хьалха чакхйоаккх, ремонта дикал лакха а хул. Цига хьинаре къахьегаш ва Келигов Іаьла. ШоллагІча разрядах операторалла хьайийцар из дукха ха йоанцаш, хІаьта хІанз экзаменаш дІа а енна кхоалагІча разряда оператор ва из. Цох кхоачамбаь Іап нов. Келигов. Болх беш шеха, ший говзал лакхъяра дешаш ва из. Массехк шу даьлча инженер - мехкдаьттахо хургва цох. Иштта дика къа а хьегаш, общественни балха тІа дизза дакъа лоацаш ба Виктор Левшин, Олигова Роза, Алдамов Мухарбик, кхыбараш. Уж ба коммунистически къахьегама ударникаш.

Низ кхо ца беш мехкдаьттахоша къахьегарах хІаналехьа тІехкхоачашдаьд цар шера тІайийца хинна социалистически декхараш. Духхьала ворхІ бетта планал совгІа даьккха мехкдаьтта 1400 тонн совгІа да, хІаьта планал совгІа яьккха газ 2 бІаь эзар кубически метр я. Шоай торонашка а хьежа керда декхараш тІайийцад цар. Октябра цІейга кхачалехьа планал совгІа даккха лерхІа «Іаьржа дошув» 1600 тонн я. Уж декхараш шоаш кхоачашдергхиларах дог тийша ба уж.

В. ВЛАДИМИРОВ.

Советски Iаьдала 50 шу дизара

ОКТЯБРА БИЛЛАЧА НАЬКЪА ТIА ГIОЛЛА

ДИКА кийчдаь шу оттадир Дута, дукха ха йоацаш ше йолча венача найцийна Бугаев Ширванена хьалхашка. ДIахьежача керда хьаьлча кIайча маькха юхе латта сискал бIаргайра Ширванена.

— Сискал хIана оттаьй Iа, — ийккхар цунга — укх ткъаь итт шера бIарахьажа ца могаш кIордаьй сона из.

— Бехк ма баккхалахь, — вай дай Iаьдалах хьона шу оттаде еннаяр со, — кулгаш дIа-са дахийтар Дутас, цул тIехьагIа ела а енна аьлар, — сискал юхе латташ хилча беррига кхача чам болашагIа ма хетий!

— Хьалха ишта бар вай буаш хинна кхача, — дагадох Ширванена, — ер санна кхача гIанах ца байча, бIаргаго йиш йолаш дар вай? Хьадагадоха дукха да Староюртовски совхоза хьатта стерож волча Бугаев Ширване. Толстов-Юрта эгтара хьалха Орджоникидзе цIерагIча колхоза председатель хинна саг ва Ширвани.

— Доккха баркал хилда вай хьамсарча Коммунистически партена, — йоах Ширване, — из я вай сийрдача нийсача новкъа даьхар, вай къамашта юкъера барти доттагIали чIоагIдаьр. Цудухьа вай республика а денгара-денга шерагара-шерага чIоагIлуш, тоалуш йоагIа.

Сакъердаме истори долаш да БугаевгIар тайпа. Хьалха шоай помещибех байлла вай мехка хьаухаш хинна эрсий крестьянаш Iимерза тIаэцаш хиннаб лоамарошта. Цу хана чIоагIа доттагIал леладеш хиннад цар шоайла. Цудухьа цхьанне тамаш йинзар «Гуну» яхача Бугаев Ширване тайпо тIабаьхкача эрсий крестьянашца гаргало йича. Цу хана хиннача гаргалон тIехье хIанз Червленная яхача станице ях.

— КIезига дар тхога лаьтта — дувц Ширване, — хIара цIагIа къел яр, тIаювха иккаш яцар, хIаьта цхьабараш кизга ца хилар бахьан долаш кIада тIатеха кораш а долаш бахар. Йоазув-дешар ца харах кхыча бесса хила йиш яц аьнна хетар тхона тхоай вахар. У санна гоама вар тхона паччахьа, хIаьта а де хIама дацар, из чIоагIа вар, тхо низ боацаш, баьде дар.

Деташ гIоздаьнна тIаийцар Старый-Юрта бахача наха Россе революци хиннай аьнна бена хоам. 1918 шера, Iай белогвардейцаша йоагайир юрт. Доккха Iазап тIаэттар лоамарошта. Деникинцаш лелха а баь юрта Совета цIенош тIа ЦIе байракх егIача атта са даьккхар юртхоша. Керда вахар хьалде дезаш дар. Цхьабакъда из мишта дIадоладе деза, фу де деза ховш саг вацар юрта. Деша аьнна лозунг кхайкайир лоамарошта юкъе. Юрта бахача нахага дешар Iомалайта ликпункташ. бераштa лаьрхIа школаш хьайийллар. Юххьанца цIенош ца хилар бахьан долаш нах чубахача цIеношка яр школа. Дукха ялале юрта школана лаьрхIа цIенош хьаллир. Изба-читальня оалаш хинна дешара цIа а хьалийллар. Эггара хьалха юрта из цIа хьадийллар Дурдиев Алам вар. 1927 шера 300 книжкеи брошюреи чудолаш библиотека хьайийллар. ХIара сайрийна дешара цIагIа журналаш, книжкаш, газеташ дешар. Кинопередвижка а ена юрта эггара хьалха меттаза кино хьекха ди бахача наьха доккха цIей а хинна дIаэттар. Шерра шера лакхлора юрта культура цхьабакъда дукхагIбараш цу хана юаш хиннар сискал яр, маьхк низткъа мара хьакхачацар.

Старый-Юрта лаьтта леладара юхханцара товариществаш вIашагIкхийтар, цул тIехьагIа бархI колхоз вIашагIъеллар. Цу хана Бугаев Ширвани председатель хиннача колхозе лобогрейкаши сноповязкаши мара кхы техниках хIама хиннадац. 1935 шера эггара хьалха цхьа комбайн ера колхозе, — дувц Бугаева. Боккхий нах чIоагIа цецбаьннабар тамашийначa машинах. ХIаьта 1936 шера тха юрта новкъостала кхыча районашкара 12 комбайн яйтача бIарчча зерат эттар. ЧIоагIа тамаш йора наха цу йоккхача «хьалкъал долча» машинех. Цу хана тхоай хургдола сийрда вахар дукхьала оттадир оаха. Тхо гIалат ца даьнналга хIанз къаьгга гуш да. 42 комбайн, 78 трактор, 38 автомашин ишта кхыйола техника я тха духхьала цхьан Строюртовски совхозе. Колхоз вIашагIъеллача гIоне кIа де даьлар тхо. ТIехь-тIехьагIа сискала метта маьхк ла баьлар колхозхой. ХIаьта хIанз тха юрта массане а маьхк ю.

Къаьстта айбеннаб юрта боахам укх тIеххьарча цхьайтта шера, колхозаш вIашагI а ехка совхоз йиллача гIоне. Цу хана шоай юрта Толстов-Юрт аьнна цIи елар бахача наха. Хьалха хиннaчул массехказа лакхагIа ба чуэцача ялата хьувкъам. Хувцаденнад юрта сибат а. Нийса улицаш, сийрда доккха цIенош, хIара коа сомий бешамаш, водопровод. Хьалха пхи-ялх километр гаьнарча Тирка тIара вордашца кхухьар бахача наха хий.

Дай-мехка тIом хьалехь цхьан саго грамофон ийцар. Дукха нах гуллора цуи цIен юхе музыкага ладувгIа. ХIанз цхьа цIа дац юрта радио йоацаш, цул совгIа бIаьш радиоприемникаши 50 гаргга телевизори я юрта бахача наьха. Бахача наьха цIагIа сийрда йоаг электролампаш. Хьалха-м 24 километр никъ беш Грозне а ваха фатаген ца деча сайрийна лампа хьалсага йиш йолаш бацар Толстов-Юрта баха нах.

Советски паччахьалкхено дика йоакхо ю юрташкара культурно-бытови хьалаш тоадара. Укх тIеххьарча шерашка медпункти, парикмахерски хьайийллай Толстов-Юрта, хIаьта районни больницега кхаччалца шиъ километр мара яц. Укх шера юбилей даздергдола ди хьатIаккхачале бану я хьалъяь яргIйолаш. Бытови гIулакхаш ду комбинат, кхо тика, столовеш я юрта. ХIанз хьалъеш латт йоккха цхьаькха тика.

Ишта дегIаенай юртара библиотека а. Хьалха юххьанцa из вIашагIъеллача хана 300 книжка мара цу чухиннадеце хIанз 8500 книжка да. Дешанза цхьаккха вац. 1250 саг деша а вагIаш кхоаза вIаштIара яь юкъера школа я укхаза. Толстов-Юрта хургдола вахар кхы а дикагIен хозагIен да. Юрта йистте птицефабрика хьалъеш латт укхаза. 46 кирпишках хьалъяь здани хургья. Цул совгIа массехказа вIаштIара даь нах чубаха цIенош хьаллергда. ХIаьта юрта вокх оагIорахьа буровойш латт. ТIехь-тIехьагIа дукхагIа хулаш латт юрта мехкдаьттахой а. КIезига сабарде оаш — йоах цар шоай юртхошка, — вай юрта а хургья газ.

Сийлахь-боккхача Октябра биллача сийрдача новкъа хийцца гIа боахаш боагIа толстовюртхой. Ираженикъ ба из. Цу новкъа гIолла воагIачоа хало фуй хац, денгара-денга чIоагIлу из, хIана аьлча турпалаш ба Октябро хьакхеллараш, ужаш ба вай вахар тоадераш, хоздераш, коммунизм хьалъеш боахкараш.

К. СОКОЛОВ,
журналист.

РЕСПУБЛИКА БОАХАМАШКА КХЕРАМЗЛЕН ТЕХНИКА ТОАЯР

Юрта боахаме беркате болх байтаргболча керттерча факторех цаI — къахьегам лорабари болх беча моттигашка кхерамзлен техника кхоачашъяри.

Къахьегам лорабар — цу гIулакха я кхерамзлен техникахи производственни санитарехи йола бокъонаш, кхалнаьхеи кхувш боагIарийи къахьегам лорабарах йола къаьстта бокъонаш, и. кх. дI.

Къахьегама лерттIеи кхерам боацеи хьалаш хилийтар, кхерамзлен техниках йола бокъонаш кхоачашъяр — производствои къахьегама законодательствои социалистически наькъаца вIашагIйоллара хиланза даргдоаца хIамаш.

Укх тIеххьарча хаьа кхерамзлен техника тоаяра белггалара болх баьб Нохч-ГIалгIайчен колхозашкеи совхозашкеи, Сунженски района «Победа» яхача колхозе болх беш я «Карусель» яха божа бетта установка, дика кийчъяь шурий-товарни ферма, столови, клуб, душевой установкаш а йолаш йола кхашкара станаш. Во дац гIулакхаш цу района XIX-ча партсъезда цIерагIча колхозе а.

Кхерамзлен техника тоъал лакхача боараме вIаштIехьъяьккхай Шелковской районерча Ленина орден лелаеча «Шелковский» овцесовхозе, Грозненски района № 1 йолча шурий совхозе, кхыча боахамашка. Халахете а, республикера боахамаш дерригаш а лац кхерамзлен техника лерттIа лелаеш.

Нохч-ГIалгIайчен юрта боахама министерства цхьацайолча совхозашкеи колхозашкеи производство а къахьегам а эсала вIаштIехьбаьккха хилар бахьан долаш кхерамзлен техникаи къахьегам лорабареи бокъонаш чIоагIа телхаю.

5000 сага-ди совгIа балха ха а йовш 200 совгIа хатар хилар 1966 шера совхозашка механизаце даькъе. Алхха республика юрта боахама Министерства боахамашка хатараш а хинна болх ца беш даькхача деноех 10 эзар сом совгIа ахча деннад, доккха материальни зе даьд (5 эзар сом) тракторaш херцаярах.

1966 шера хьайбай боахаме доахан леладерашта бруцеллези кхыметтел ящури яха лазараш кхийтта моттигаш я.

Човнаши хатараши хилара керттера бахьанаш да цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи производство а къахьегам а во вIаштIехьбаьккха хилар, из да массе тайпа машинаш пайда дикагIа эпаргболча тайпара дIа нийс ца яр, оттаяь технологически режимаши къахьегама дисциплинеи кхоачаш ца яр, персоналеи техникои беча балха, цIеналаи порядканеи, ремонт ший ханнахьа яра лоаттабеш тIахьожам ца хилар, болхлой лерттIа нийсбаь дIа ца оттабар, болх буи салоIеи ха нийса ца екъар, болх беш бараш Iомабенна хилара тIахьожам ца хилар. Ужерригаш а организационни мероприятеш я, чакх ца яьхача механизаторашa, хьайбаш леладераша, юрта боахама кхыча болхлоша болх беча моттиге цхьанна а колхозаи совхозаи кхерамзле Iалашъюлургйоацаш.

Дуккха моттигаш я тракторaш, автомобилаш, кхыйола юртбоахама машинаш технически вIаштIехьа йий а араяккха бокъо йий а ца хьожаш трактористаша шоай бездам болча хана паркашкара дIакхувлаш.

1966 шера 4-ча сентябре мукъача дийнахьа Шаьла района «Джалка» яхача совхозе тракториста Бахриева дахча да йига хийнай трактор. цигара цIавоагIаш трактор хаьрца а хаьрца, Бахриевна хала чов яьй.

КЪАХЬЕГАМ лорабарен кхерамзлен техникаи даькъе дукха кхоачамбоацараш да хьайбай боахаме а. ЛерттIа вIаштIехьбаьккхабац хьайбаш леладерий къахьегам. Гудермеса района «Дружба» яхача совхозагара дIаиккхача цхьаккха моттиг яц шин сменах болх белга вIаштIехьдаьккха. Дуккхача боахамий болхлоша антисанитарии хьалашка бу болх. ХIанз а кулгал ца деш да дукха хала балхаш. ХIаьта цхьадолча боахамашта вIалла дош а хетац халача балхий процессашта механизаци ярах. Масала, мукх а йиаь, дукха хана денз «Самашкинскийи» «Лермонтовскийи» совхозий складашка яла «Елочка» тайпаех йола божа бетта установкаш. Хьайбай фермашка дIа-юха мел хьежача пувхаши отходаши яла, бытовой помещенеш (умывальникаш, душевойш, санитарни посташ) яц фермашка. хIаьта уж бахьанаш болхлой унахцIеноппа Iаткъа дуккха моттигаш я. Ремонтни мастерскойши хьайбай помещенеши хьалъе проекташ оттаечеи уж хьалъечеи хана санитарно-гигиенически хьалий боарамашка хьежжа хилийтац бытовой помещенеш. АргIерча хьалашка болх бара трактористаштеи кхыча болхлоштеи лерттIа хьалаш вIаштIехьдаьхадац. Чархаш тIарча тракторий кабинаш йIохьяьяц.

Юрта боахамерча болхлой къахьегама хьалаш тоадара кхерамзлен техника боарамашка хьежжа вIаштIехьъяха еза болхлоша болх бу моттигаш а юртбоахама техника кабинаш а. Цхьаккха а болхло, къаьстта механизатор балха тIа дIатIавахийта мегаргвац, нагахьа санна кхерамзлен техника Iомаеш белггалара курс яьккха из веце. Ишта данза даргдоацаш да, керда производственни помещенеш хьалъеча хана, сагага лерттIа болх бе йиш хургйолаш, гигиена дерригa боарамаш кхоачашделга.

Къаьстта лоархIам бе беза балха тIа перерываш йолча хана а болх чакхбаьлча клубашкеи культура цIеношкеи а болхлоша салоIилга вIаштIехьдаккхара. Болх беш болча хана болхлой сагота хургбоацаш поселкашка лерттIа торговли вIаштIехьъяккха еза, бытовой гIулакхаш хилийта деза.

Хам ца беш йита мегаргьяц аргIерча станашкара, болх беча моттигашкара кхерамзлен техниках йола гойтара агитаци санна йола лоархIамера методаш. Паркера араяла цхьанна а тайпара мукъабала мегаргбац вIаштIехьа йоацача автомашинаштеи тракторaштеи.

Боахамий берригача кулгалхоштеи специалисташтеи ха еза къахьегама законодательство, къахьегам лорабара йола положени, кхерамзлен техникаи производственни санитареи бокъонаш, кхераме хургбоацача тайпара болх бе Iомабе беза болхлой.

Укх шера 1-ча сентябре юрта боахама болхлой профсоюза обкома пленумо могайир «Къахьегам лорабара ди» белгалдаха оттадара хьакъехьа «Чечингушводстроя» гIишлошъяра управлене кулгалхоша енна предложени. Цунца дувзаденна массехк положени кийчъяьй из ди белгалдаккхара.

Из ди белгалдоаккхача кулгалдеш хул керттера инженер, кхерамзлен техника инженер, постройкома председатель, дакъа лоацаш предприяте технически персонали профактиви а йолаш. Цу дийнахьа хьож цехаш, мастерскеш, кхы мел йола помещенеш, кхерамален заземлени яь устройстваш малагIча хьала тIа я. дегIа зеннерча балхаш тIара болхлой лорабеш йола средстваш. цехашка молхаши аптечкаши йий, ПМЭ-хи ПСБ-ахи йолча энанеех дола удостоверенеш болх беча персоналага дий, кхерамзлен техниках лаьца болхлоштеи гIулакхерча нахаи инструктаж нийса йой.

Проверка йича хьахиннараши гуча мел даьнна кхоачамбоацараши акташ тIа дIаязду, боахамий е предприятей совещанешка дувц. Гучадаьнна кхоачамбоацараш комиссе оттаньча ханашка дIалоах.

«Къахьегам лорабара Ди» хIара бетта-бетта белгалдоаккх хьалхарча оршотдийнахьа. Из массанахьа хилча бакъахa да.

В. БАГДАСАРЯН.

Белоруссе ткъаьи ийс вуз

Керда технологически институт хьалъе йоласинай хIанале а болх беш мехкдатте накхдоахе завод а хьалъе йолаь полиэтилен, нитрон, кхыйола синтетически материалаш ю низ бола производство а йолаш йолча Новополоцк яхача къаьнача белорусски городе. Кердача лакхерча дешара заведене республика химически промышленноста инженераш кийчбергба.

Ерригаш а лаьрхIача из 29-гIа лакхера дешара заведени я Белоруссе.

Ефим ГАЛКИН,
АПН корреспондент.

Пхи кулг дола гIонча

Львоверча автозаводе вIашагIъеллай чIоагIа кIийле йоацача майдан тIа болх бе лаьрхIа йола ший тайпара автопогрузчик. 5 тонн мукъ айбулу цунна. Кердача машина пхи «кулг» да болх беш: мухьаш хьалъийду мIара, шода, мухьаш ийду мIера Iоулле тIаьск, кантователь, бульдозерни грейдерни ковш. Царех хIара оатхал 10 — 15 минута кхычунца хувца йиш йолаш я, хIаьта къаьстта ший тайпарча регуляторa новкъосталца царга сихагIеи лаьгIагIеи болх байта йиш я водителга.

Владимир ПОПОВ,
АПН корреспондент.

ОПЫТ IОМАЕ ЕЗА

Дукха ха йоацаш Минскера цIаккхаьчаб города предприятешка Iилма-технически информацеи пропагандаи болх мишта латт хьожаш хинна вай инженераш. ЧIоагIа пайда ийцар цар Мински автоматически линей заводе из болх вIаштIехьбаккхара опыт Iомаеш. Лакхача боарам тIа латт из болх цу заводе. Йолаш я рационализацеи, изобретательстваи, технически информацеи бюро (БРИЗ). Хьалха цу заводе хинна (хIанз а тIехьа кхыча заводашка йола а) рационализацеи изобретательстваи бюрои технически информаце бюрои вIашагIа а теха хьаьй из цхьа бюро. Из найданегIа долга хьахьекхад укх 6 шера цо хьабенача наькъо. Бюро юкъевоагIа бюро начальник, технически информаце воккхагIа вола инженер, рационализацеи изобретательстваи инженер, технически кабинета заведующи, библиотекарь.

Хьалхарча дийнахьа денз бюрос бувзам оттабир общественни организацешца, вIашагIъеллай 36 инженери новатори юкъевоагIа технически информаце общественни бюро. Заводе каст-каста еш производственни темаех лаьца лекцеш, рационализаторaштеи новаторaштеи консультацеш ю, хьувкх Iилма-технически документальни кинофильмаш.

1966-ча шера денз технически информацеи рационализацеи отдел бал бюрох (ОТИР). Iалаьмате пукха за цунна юкъейоагIача групаша дещ дола балхаш, уж лаьрхIа а дарвац, хIаьта хIанз укх сахьата 12 штатни болхло цуи хилaрo хьахьокх мел лоархIаме моттиг дIалаьцай цо предприяте балха юкъе.

Вай республике цIи яккха цхьаккха предприяти яц технически информаце служба болх иштача боараме вIаштIехьбаьккха. Химкомбинат, «Красный молот», Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод санна йолча йоккхача предприятешка штате волаш ва технически информаце болх дIахьош вола цхьаца саг, хIаьта кхычахьа цхьан болхлочо кхоачашлу ши декхар — информацеи рационализацеи. Бакъда цу дукха а йоккха а йоацача служабаша хьахьекхад предприятешта шоаш мел пайдане я. Технически информаце источникашкара хьаийца «Красный молот» заводе балха юкъедихьача кердадараша 50 эзар сомал совгIа пайда баьб. Литература тIара хьаийца кердадараши шоай отраслех йолча предприятей опытах пайда ацарахи 1966-ча шера Грозненски химкомбината 170 эзар сом пайда хиннаб, «Малгобекнефть» НПУ цу шера балха юкъейихьай 237,5 эзар сома эффект йола 27 мероприяти.

Предприятей кулгалхой деккарийла ба технически информаце служабаша вIашагIйохкаран уж шеръяраи хадданза йоакхо е, хIана аьлча, вайна махарра, халкъа боахама хьалхашка латта деккараш толамца кхоачашдара хиланза даргдоаца хIама да Iилма-технически прогресс айяр.

В. РЕДЬКИН,
ЧИДНТИП воннхагIа вола инженер.

19 ШУ ДАЬННАД РЕСПУБЛИКА

Тахан 19 шу дуз Корейски Халкъа-Демократически Республика хьахиннача дийнахьа денз

ХIара мехка я туристаш кхача гIерташ йола моттигаш. Халкъа Кореера из тайпа моттиг я Кымгансан яха лоам (Алмазни лоамаш). Нагахьа санна Iалама тамашаш ювцаш хилча, эггара хьалха дагадоха деза хозалга диллача шоашта нийсса цхьаьккхаш доаца уж лоамаш. Цар тамашийнача бовхьех легендаш кIезига вIашагIъехкаяц корейцаша. «Алмазни лоамашка ца хинначоа — хIама бIаргадайнадац»,— оал корейцаша.

Алмазни лоамех доккхал ду корейцаша. Из де бокъо а йолаш деш доккхал да. Лакхера чудеттaлу хьега хий, сага кулгаца шаьрйича санна дола лоаман бердаш, Села-Iадаца мел хула бесаш дола лоамий босеши бовхьаши — цу доллача хIамаша шоашта уйла тIа ца оза йиш яц.

Кымгансаца цхьан чIожа Iаламо хоздаьча наькъа такилга тIа цкъа тхона дукхьалкхийтар кIайвенна воккха кореец. Тхоцарча цхьан новкъоста къамаьл тоссаделар цунца.

— Айса дуцен тIа яьккхача дукхача хана, — аьлар корейца, — дукха нах бIаргабайнаб сона, бIаьхий японцаш, а тхона дошо гIалаш йогIаргья яьха кхы а бIаьхегIа бола американцаш а. Цхьабакъда, бокъонца дукха хувцамаш хиланзар тханига 1945 шера кортамукъале яхьаш советски салтий тха лаьттан тIа нхаьчача хана мара. Халкъа Iаьдал эттад тханига. Со се юххьанца юртбоахама кооперативе болх беш хиннав. ХIаьта хIанз — пенсе тIа ва. Халкъа Iаьдала баркал оал аз сайна цо даь дукха гIулакхаш бахьан долаш. Бакъда, халонаш я тха, яле а, оаха уж эшаергья. ДегIаахара халонаш мара яц уж.

Къаьнача корейца дешаша хьахьокх хIанзарча халкъа Корее латта гIулакхаш. 22 шу даьннад японски империалистий Iазанах из мукъаьлннача хана денз. Кортмукъаьлннaчул тIехьагIа дIадахача 22 шерaи республика хиннaчул тIехьагIа даьлцaча 19 шерaи дукха халонаш да бийзай корейски халкъа паччахьалкхен. Американски империалисташцеи цар сеульски гIончашцеи кхаь шера лаьттaча тIемо йохаяьй республика городаши юрташи. Цхьабакъда, Корея Къахьегама парте догураоттадаь дола корейски халкъ гIеттар халкъа боахам юхаметтаоттабари хьалбари дукхьа лоаттабеча къовсама. Японски доал тIадолча хана ерригача Корее йоаккхаш хиннaчул дукхагIа продукци йоаккх хIанз Корейски Халкъа-Демократически Республике. Укх деношка халкъа Корее мел воагIа саг цецвоал укх тIеххьарча шерашка цу мехка хиннача хувцамех.

Шоай толамехи карагIдаьннарехи дукха дувцара цIаккха а тIера хилац корейцаш. Цхьабакъда, цу толамех дог тешадара республика плановофинансови учрежденей официальни статистически даннешка хьежача кхоачам ба.

Чура кхоачамаш дукхагIа оарцагIдахара наькъаца боахамеи оборонни гIирсаш цхьан ханна хьалде аьнна Корея Къахьегама парте лаьца никъ толаме чакхбаккхара хиланза даргдоацача ахчанца биза кхоачамберг болаш оттаьй 1967 шера паччахьалкхен бюджет. 1967 шерарча паччахьалкхен бюджета доходийи расходийи доакъош 3964,44 миллион вон да. Лаьттан ченашкара рузкъаш доахача промышленностага дохийта ахча соахкарчул 1,2-зза дукхагIа хьожадаьд укх шера. Металлургически промышленность дегIайоалаяр, халкъа боахама тIа-тIа дукхагIа эшача Iаьржеи сийрдеи бесаш долча металлурге продукцеца цунна кхоачамбар дукхьа 1967 шера паччахьалкхен бюджета тIа соахкарчул кхозза дукхагIа хьожаде лаьрхIад цу даькъе дIадохийта ахча. Цу ахчо йиш хулийтаргья болх беш йола металлургически болат лоаладуи заводаш дикагIа кийчъе, хIанз йолаш йола производственни мощносташ алсамъяха. Ким Чака цIерагIа йолча металлургически завода реконструкци яраи цунах хIанзара металлургически база яраи кийчон балхаш чакхдаха.

Укх шера массехк эзар трактори грузовики, хIаьта иштта дукха химически удобренеши химикаташи кхоач корейски юртага. ЧуIе цIенош хьалдарга дохийта ахча 1966 шерарчул 1,6-зза дукхагIа хургда. Из бахьан долаш къахьегамхоша кхы а дукхагIа дездергда кердача цIеношка чуховшар. Укх шера яйгача промышленносто соахкарчул 1,8-зза дукхагIа арахецаргда костюмаш ю зипаш-кIадаш, Iай чухьнахьа бувхабу гIирс — 1,4-зза, полтош — 1,7-зза, и кх. дI.

УнахцIено лорабрга дохийта ахча 1966 шерарчул 8,7 процент дукхагIа хул. ДукхагIа хургда больницешкара маьнгеши лораши, баха нах дикагIа Iалашбергба молхашца, медицински новкъостал кхы а дикагIа дергда.

Кхы тайпа даннеш а йоалае йиш йолаш яр, цхьабакъда, цу белгалъяьча цифраша а тешал ду кортамукъадаьннaчул тIехьагIарча шерашка корейски халкъа доккхий толамаш карагIдаьнна хилара, низа а денала а чIоагIлуш йоагIа Корейски Халкъа-Демократически Республика. 9-гIча сентября — корейски халкъа къаман цIейна — кердача къахьегама толамашца накъайоагIа республика.

Павел ГРИШАЕВ.
(ТАСС).

Корейски Халкъа-Демократически Республика. Кансенски металлургически заводе хьалъош латта дитнъа аьшк цу цех. ЦТАК—ТАСС

КарагIдаьннараши де дезараши

Кердача къахьегама толамашца накъаболх тха боахама кхаш леладераш Октябра цIейна. Механизатораша 1270 гектара тIа дийндар гурахьа дув ялат. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 25,1 центнер ялат даьлар. Из бахьан долаш тха вIаштIехьдаьлар паччахьалкхенга ялат доккхара шера план шозза гаргга тIехкхоачашъе.

Цхьаццайолча участкаш тIера кхы а дукхагIа ялат чуийцар оаха. Ишта, Б. Синиева кулгалдеча цхьоалагIча бригаде 264 гектарах хIаране тIара юкъера лаьрхIача 29,6 центнер ялат чуийцар. Дале а ялат кхы а дикагIа хьувкъаде йиш яр.

Гурахьа юв культураш чуийца йоаллаше а кхаш леладераш дIабoлабелар гидуаргаши шекара свеклаи чуэца. Дика хьийкъай гидуаргаш — хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 12—13 центнер. Иштта дика хьийкъай шекара свекла а. Из маьхе культура чуэпа йолаяь участкаш дикагIа яраш еце а хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 280—300 центнер шекара свекла йоал.

Боккха теркам тIабахийтаб оаха укх шера дуга санна йола боахама чIоагIа пайдане культура кхеяра а. ДIадахача шера дийна хиннaчул шозза дукхагIа а дувш 370 гектара тIа дIадийнад оаха дуга. Тешам болаш да хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 40—45 центнер йоалаш дуга хьувкъадегрхилар, хIана аьлча дика хиннад из, — фийгаш диза да.

Из культура кхеяра чIоагIа терко елга ховргда укх шера дуга кхеде къаьстта бригада вIашагIйолларга хьежача а.

Цу бригадана кулгалдеш ва говза специалист С. П. Цехаев. Хьалха агроном хиннача бригада кулгалхочо говза кулгалду болхлошта, болх дика вIаштIехьбаьккхаб.

Республика кхаш леладераша тIадоагIача шера пхи бIаь эзар тонн ялат кхеде аьнна денна дош хьал а лаьца, хьинаре къахьегаш да тхо. Кхаш леладераш дIаболабеннаб тIадоагIача шера хьувкъама лард йолла.

Гурахьа йийна культураш чуийца йоаллаше а вIалла дохъа а ца долийташ, лаьтта аха болабелар механизатораш. Дерригa лаьтта лоаццача хана аьха даккхара чIоагIа аьттув болаш дар лаьтта ахара болх шин сменах бергболаш вIаштIехьбаккхар. Трактористий сменаш кхай тIа хувцалора, тракторашта доагор чудоттара, текущи ремонт яра балхаш кхай тIа дора.

Гурахьа уж культураш дIаювргйола лаьтта геттара дика кийчдаьд. Оаххаше а шиша-кхоккха центнер суперфосфат тессай хIара гектара тIа. ХIаьта аьха лаьннaчул тIехьагIа оахамашта тIаьнна оасара баьцаш дIаяхара дисковани йир, цул тIехьагIа макхаш лаьхар. Цул совгIа ялат дIадувча хана кхы тIа а минеральни удобренеш товсаргья кхашка.

Гурахьа юв культураш махулла дикагIа хьувкъаяра лоархIаме резерв я дIадувш дола фу дика хилар. Из бахьан долаш дерригa гурахьа дув ялат духхьал хьалхарчеи шоллагIчеи классах долча фуца дIаде лаьрхIад оаха. ХIанззе а Iалашъяьй оаха бIаьстан юхье гурахьа дийнача ялата хIара гектара тIа 1,5 центнер а кхоачийташ подкормка ялла аммиачни селитра.

Тха боахама кхаш леладераша дош деннад тIадоагIача шера хIара гектара тIара 25 центнерал кIезигагIа доацаш ялат кхеде.

А. КАРТОЕВ,
Гудермески района «Октябра 40 шу» яхача колхоза керттера агроном.

ХЬИНАРЕГIА КХОАЧАШЪЕ ПЛАНАШ

Укх деннощка аргIанара заседани хилар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета массазарча планово-бюджетни комиссе.

Комиссе балхаца дакъа лоацаш хилар Нохч-ГIалгIай АССР министерствайи ведомствайи кулгалхой.

Республика карарча промышленни предприятеша планаш кхоачашъяра леламахи юрта боахаме планаш а IIайилдаь социалистически деккараш а кхоачашдара леламахи лаьца доклалаш йир республика госплана председатела заместителаша Г. Е. Орловскеи, М. Ш. Баматгиреевеи.

Планово-бюджетни комиссе дийцар ишта доагора промышленноста Управлене ворхI бетта программа кхоачашъяран школаштеи медицински учрежденештеи дос Iалашдарна хьакъехьара дош а. Цу дешах лаьца доклад йир республика доагора промышленноста управлене начальника Н. А. Асхабова.

Планово-бюджетни комиссе белгалдаьккхар Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара сийна йолча социалистически яхьо массанахьа а чIоагIа творчески хьинар айдаь хилар. Из бахьан долаш укх шера ворхI бетта промышленни производство соахкарчул цу юкъагIа 14,3 процент дукхагIа хулаш дегIаенай. Промышленни предприятеша план 104 процента кхоачашъяьй.

Гаьнна дукхагIча колхозашеи совхозашеи баьлл дахара а пачхьалкхенга доккара а планаш кхоачаш а тIеххоачаш а яьй.

ХIаьта а цхьайолча промышленни предприятеша (Урус-Мартани Наьсаренни райбыткомбинаташа, Новогрозненски консервни заводо. кхычар. производственни планаш кхоачашъяьяц. Планех къаьстта во лоархIаьй МалгIабика, Гудермеса, Наьсарен кирпишкий заводаш. Цар паччахьалкхенна яла езарех 6 миллион совгIа кирпишк дIа ца луш йитай. хIаьта цу гIулакхо наха чуIе цIеноши промышленни гIишлоши хьалъяра планаш кхоачашъяра гIишлошъеча организацей балха дикка йоккхий халонаш а оттаяьй.

Во лел баьцадаараш кийчделга: уж кийчдара план ворхI бетта чухьа 37 процент мара кхоачашъяьяц, зарбаш ду учрежденеш баьцадаараш за Iалашъю.

Доагора промышленноста управленеи хьун боахама управленеи оагIонгахьара школаши больницаши геттара во Iалашъю доагорца.

Планово-бюджетни комиссе министерствайи ведомствайи кулгалхошкара хьадийхар халкъа боахама план кхоачашъяра бола организаторски болх дикагIа тоабелга, резерваех бизза гIа пайда ийбелга, беррагача балха боарам лакхбелга. хIара предприяте, колхозо, совхозо план. кхоачашъяр Iалашделга царна мога а дир.

Вай доттагІий болча

УЛАН-БАТОР. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна лаьна мехка тІа-тІа дукхагІа яржаш йолча социалистически яхьа тІехьарча болама юкъе лакъа лоацаш 80 эзар совгІа Монголе къахьегамхо ба. Октябра хьалхарча къахьегама вахте хьалха йода социалистически къахьегама лакха цІи енна йола Улан-Баторски машиннаькъа коллектив. Иштта геттара дика хьоккхамаш доах столица гІишлошъеча-монтажни тресте, Хабсагульски аймака связисташа, Сухэбаторски аймака къахьегамхоша.

СОФИЯ, 6 сентябрь. (ТАСС). БКП Центральни Комитетон КРБ Министрий Советон хьийха тахан официальни визитах Софе кхаьчай СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Паччахьалкхен Совета Председатель Вальтер Ульбрихти СЕПГ ЦК Политбюро член, Министрий Совета Председатель Вилли Штофи керте латта Германски Демократически Республика партийно-паччахьалкхен делегаци. Делегаци Софе йолча хана кулгаш яздергда шин мехка юкъерча доттагІленах, вІаши леладеча гІулакхех, вІаши деча новкъосталах долча договора.

ВАРШАВА. Висла тІарча Козенице дІадоладеннад кхо эзар меговатт мощность хургйола, эггара йоккхагІа йола польски электростанци хьалъяра балхаш.

1975 шу тІаккхачалехьа болх бе йолайолийтаргья хІаране 200 мегаватт мощность йола ялх турбина. Турбинаши электростанцена йола кхыйола оборудовании даьй-мехка заводаша арахецаргья.

Козеницки электростанце болх бергба лакхерча Силезе боаккха кІезига калори йола кІор а боагабеш. Из хьакхухьаргба дукха ха йоацаш электрификаци яьча Силезич — Демлия яхача машинновкъа.

Электростанци хьалъеш хиларца дувзаденна укхаза хьалъю кхыйола промышленни объекташ а, шерра хьалдеш латт наха чубаха цІенош, социально-бытовой объекташ.

БУДАПЕШТ. Укхаза хьайийлла социалистически мехкий Іилмай академей гетерме проблемех йола хьалхара конференци. Шин дийнахьа специалисташа — Советски Союза, Болгаре, Венгре, ГДР-а, Польша, Чехословаке Іилмахоша—ювцаргья Лаьттан тепловой энерги хьаялар теоретически тохкаш хьахинна результаташи из хувцаялара проблемаши. Цар иштта ювцаргья цу даькъе деча тохкама балхашта координаци яра торонаш, цунца дувзаденна цхьана йола программа а оттаергья.

ПРАГА. Официальни визитах укхаза кхаьчай СФРЮ халкъа оборона гІулакхий паччахьалкхен секретарь инарал-полковник Н. Любичич керте латта Югославски халкъа эскара делегаци.

Укхаза доаккхаргдолча ийс дийнахьа из вІашагІкхетаргья чехословацки халкъа эскара викалашца, эскара доакъошца, хІаьта иштта городашка, предприятешка яха хургья.

(ТАСС).

Доазол дехьара

Де ГОЛЛЬ ВАРШАВЕ

ВАРШАВА, 7 сентябрь. (ТАСС). ПНР-а Паччахьалкхен Совета председатела Эдвард Охаба хьийха селхан официальни визитах Варшаве веъав Франце президент Шарль де Голль шай сесагаца. Французски паччахьалкхенна керте латтачунца ва Франце кхыча мехкашцарча гІулакхий министр М. Кув де Мюрвиль, просвещене министр А. Плейрефит.

Варшавски аэродроме воккхача хьаьша безаме накъабаха хилар столицера итташ эзараш бола нах. Эдвард Охабеи Шарль де Голлаи лоацца къамаьлаш дир.

Французски паччахьалкхенна керте латтачо переговораш ергья польски паччахьалкхен деятелашца, из наха хургва Кракове. Нова-Гутерча В. И. Ленина цІерагІча металлургически комбинате. Освенциме хиннача фашистски концлагере, лакхерча Силезе городашка. Из гІоргва Гданьски Гдыняи яхача порташка, хІаьта Варшаве юхавеча цун дикача моттигашка хьожаргва, тІаккха переговораш чакх а йоахаргья.

Тийшаболх гучабаьккхаб

ВАШИНГТОН, 7 сентябрь. ТАСС-а корр. А. Меликяна хоам бу:

Вовзаш волча политически деятела Андреас Папандреу дош суде дувцача Греце хІанзарча военни хунто боккха пайда эца лаьрхІа хинна керттера шин теш къайлагІа ведда шоай мехкара дІа а вахав, шоаш даь «лоткъамаш дерригаш а харц лоткъамаш хиларах тарра бакъдоацилга укхаза селханарча пресс - конференце нахага дІа а кхайкадир.

Пресс - конференце къамаьл даьча юриста Андреас Вахлиотисен журналиста Кириакос Диакогианнисен дийцар, шантаж, кхерамаш лоаттадеш, кхыдола низаш деш, Андреас Папандреу «мохк бохкара» бехке вара долла харц лоткъамаш де гречески къайлагІарча полице шоаш мишта оттабир.

Вахлиотисен Диакогианнисен лаьрхІар Греце фашистски клика цу Іаьржача гІулакхех укхаза, вІашагІкхийттача Штаташка дувца, США правительствас чІоагІа доархІаш бола хІанзара Грецена доал дераш шоаш мабарра американски общественностага дІабовзийтаргболаш.

Вахлиотиса дийцар, гречески охранко набахта волларгва хьо яхаш кхерам тІа а лоаттабора сона, хьа сагаи воІаи «халахетараш тІаккхачатар а лургда», яхаш. Цудухьа цо кулг яздир къайлагІарча полице кийчдаьча документа, цу тІабакъдора Андреас Папандреу раьза боацача къонача эпсарий группа новкъосталца паччахьалкхен переворот е, Греце король дІавакхха, из НАТО-на юкъера дІаяккха гІерташ хилар, цунна коммунисташ безаш хилар, цо паччахьалкхенна духьалара болх бар.

«Бакъда, — аьлар Вахлиотиса,— царех цхьаккха а лоткъам бакъбац».

Цул тІехьагІа къамаьл даьча Диакогианнисе аьлар, гречески охранко низагІа алийтар шийга Папандреуней Вахлиотисан юкъе къамаьл а хиннад, из къамаьл деш Папандреус шийна политически духьал бола нах физически хІалак а бергба аьлар. Вахлиотиса из тайпа хІама цІаккха а дийцадапар сога», — аьлар цо.

Из пресс - конференци гулъяьяр уж гречески ши граждании Грецера водилга вІаштІехьдаьккхача «Рэмпартс» яхача журнало. Журнала воккхагІча редактора Стэнли Шейбаума хьалувца тиганзар уж бовдилга мишта вІаштІехьдаьккхадар. Цо аьлар, из дІадийцача уж бовдилга вІаштІехьдоаккхача юкъе дакъа лоацаш хиннача грекашта зулам даргда цох.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКИЙ ПИСЬМОШ—ООН-а ДОКУМЕНТАШ

НЬЮ-ЙОРК, 6 сентябрь. (ТАСС). Тахан ООН-е Генеральни Ассамблея документ лерхІаш дІайоаржаеш я «ООН-а байракха кІал Къулбехьен Корея дІалаьца латта американски кхыча мехкийн эскараш арадахарах» дола дош Генеральни Ассамблея 22-ча сессе дувца оттадайтар дехаш социалистий мехкий группа кхыча мехкашцарча гІулакхий министраша 17-ча августе ООН-а Генеральни секретарага дахьийтача письмон текст.

Письмо тІа кулгаш яздаьд БССР-а, Болгаре, Венгре, Куба, Монголе, Польша, СССР-а, УССР-а, Чехословаке кхыча мехкашцарча гІулакхий министраша.

ЧЕХОСЛОВАКЕ БАХАЧА НАЬХА ДУКХАЛ

ПРАГА. Чехословацки Социалистически Республике баха нах 1967 шера 1-ча июле 14.305.031 саг вар, цу даькъе 6.981.460 маІасаги 7.323.571 кхалсаги.

(ТАСС).

ХІама ха ловрашта

Кирова цІерагІча ялтински санаторе венавар Рыжков Сергей. Из чІоагІа гІаьле увзаш волга гучадаьлар лора Головина Людмилайна. Антиникотинови терапе дарбан курс чаккхъяккха еза аьнна яздир Рыжкова курортни книжка тІа. Медицински сестрас уколаш яьчул тІехьагІа лоро шийна язъяь порошокаш мела ваьлар. Цу тайппара дарба деш пхи ди даьнначул тІехьагІа хьалха санна гІаьле йоацаш ца мегаш вацар Рыжков. Кхы дІахо кхы а аттагІадар воча оамалах къаста. ГІаьле ца увзаш из Іийча корта а лазацар, е кхайка а вицар.

Кирова цІерагІча санаторе профиль — са доахача органий лазараш да, хІаьта цу тайппара лазараш долча наха гІаьле увзилга чІоагІа новкъа да. Цудухьа лораш а лаьрхІар фуннагІа даь а из во оамал сагах дІаяккхара, тхьамкаца къовсам лоаттабара наькъаш лаха. Уж кора а дир.

0,15 процентни цититона уколаш е еза (цІока кІалха). Уж уколаш еча ханна азотникисли серебро раствор бага кхерза еза. Цул тІехьагІа никотинови кислотаи глюкозаи порошокаш мала еза. Цу тайппара дарба шин кІира мара де дезац.

Статистика хьахьеккхача бесса антиникотинови терапех чІоагІа пайда боалл — 70—75 процент. Цу методах дарба деча шовзткъа сагах ткъаь иттанена дарба хул.

КРЫМЕРА КЕРДА РАДИОТЕЛЕСКОП

Алхха оптически, кхыметтел геттара чІоагІа низ болашагІа йолча телескопашца тахка вІаштІехьца яьнна дунен къайленаш Іилмахошта гучаяха новкъостал ду радиотелескопаша.

СССР-а Іилмай Академе Крымски астрофизически обсерватори кердача радиотелескопаца Іалашъяьй. Из я укх дунен тІа эггара толашагІа йола радиотелескоп. Крыма къулбехьене Голубой яхача залива юххе оттаьй из радиотелескоп.

Галактика гаьнача моттигашкара вай Лаьтта хьакхоачаш йола радиосигналаш хьалувца низ болаш я из радиотелескоп.

ЭЛЕКТРОТЕРМОМЕТР

Ганновере хиннача выставке хьокха ена яр цхьа тамашийна электрически термометр. ДегІаца-ра йІовхал мел я хар духьа дукхьал дегІах дІахьокхаялийта мара езац из.

«Монументалисташ» яха С. Багданова ер сурт (г. Горький) — СССР халкъа боахама карагІдаьнарий выставке сентябрь бетта хьаьлларгІолча «Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу» яхача художественни документальни сурташ тІа яхача Ерригсоюзни юбилейни выставке хьакхьачача балхех цаІ.

ТАСС фотохроника.

ТІЕМ ТІА ХИННАРАШТА—СОВГІАТАШ

Дукха ха я Сийлахь-боккха Даьхен тІом йистебаьнна. Цхьабакъда халкъа бицбеннабац гераз бе а делла адамий нортамукъале бахьан шоай вахар ца кходаьраш. Уж бар уж укх деношка совгІаташ а денна белгалбаьхараш.

Дукха нах гулбеннабар гІишлой материалий № 1 йолча комбината клубе. СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо шийна тІадилларах тІема ветеранашта совгІаташ дІалу Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатела нов. Алмазова.

ЦІеча Седкъа орден елар Бицаев Нажмуддина — Новогрозненски мехидаьтта чакхдоахача завода газосварщика.

Даьхен тІема шоллагІча степена орден елар Новогрозненски ТЭЦ-а гІишлой управлене столяра Трифонов Алексей Яковлевича

Веррига а цу дийнахьа совгІаташ денна саг ткъаь бархІ ва.

ТАМАШИЙНА ХІАМА

Хирургически операци яьчул тІехьагІа кастта больницера араваргва Ниш яхача города (Югославе) гонахьарча цхьан юртара 16 шу даьнна зІамига саг. Операци а яь пациента гийга чура араьккхай цу дерригача 16 шера цу чу яьллай аьнна вывод е йиш хулийташ йола белгалонаш а йолаш йола зародыш.

ТАНЮГ яхача агентства беча хоамах, лераш операци е болабелар зІамигача сага гийга чура доккха дестам дІадаккха дезаргда аьнна хеташ. Цхьабокъда, шоаш а цецбоалаш, дестама меттел царна кораьй цу чура 9 бутт баьнна эмбрион миссел кера кІагха «дІадегаэ» яьлла зародыш.

Зародыша, пациента «шала ваьча веший» цергаши дІаьхи чеши хиннад. Цун дегІа цхьайола тІехкаш 16 шу даьначун яраш миссел яр.

Из операци яьй хирурга Родомир Славковича, урологаша Александр Ковачевичеи Милич Игнятовичеи.

ЗІамига саг уллача больнице хиннаб «Вечерне новости» яхача белградски газета корреспонденташ. ДегІавара гІулакха ший ханнарча вокхбарел товал эсалагІа а 12 шу мара даьннадац арэдолаш а ви из.

Цо дувцачох, шу хьалхагІа денз деша ца ухаш сецав из, цІагІара вІалла аравоалаш а хиннавац ший йоккха кит нахи бІаргаяйта эхь хеташ. Из бахьан долаш дайм—Іай а аьхки а тхах яь сома свитераш лелаяьй кІаьнка ший «къайле» доттагІаштеи даьштеи гуча ца яккха гІерташ.

Цхьабакъда, массехк бутт хьалхагІа хоршаца цхьана чІоагІа лазар аха доладеннад цунна. Дай новкъостал деха лораш бохча хьийддаб. Цул тІехьагІа операци яьй, иштта ший «вешех» къастта зІамига саг. Юххера а, кхы де хІама доацача ваьнначул тІехьагІа хинна хургда из.

ХАОТТАМ

Тахан Грозне йоачан а йоацаш, хувцалуш морхаш хила тарлу. Малхбузехьара цкъара лаьгІа, тІаккха гІаьхха а хьекхаш мух хьекха мег. Температура бийсанна 9—11 градуси дийнахьа 17—19 градуси йІовхал а йолаш хургья.

Республике гІолла лоадама йоачан а йоацаш, хувцалуш морхаш хила тарлу. Малхбузехьара цкъара лаьгІа, тІаккха гІаьхха а хьекхаш мух хьекха мег. Температура бийсанна 7—12 градуси дийнахьа 14—19 градуси йІовхал хургья.

10-чеи 11-чеи сентябре республике гІоллеи Грознеи цхьайолча ханашка кІезиг-дукха догІаш а делхаш, хувцалуш морхаш хила тарлу. Мух тайп-тайппарча оагІонашкахьара лаьгІо хьекхаш хургба. Температура бийсанна 5—10 градуси дийнахьа 12—17 градуси йІовхал хила мег.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгІа

9 сентябрь, 1967 шу.

РАДИО: 6.30 — «Нохч-ГІалгІайчен лаьтталеладерхо» (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 18.15 — «Сердало» газета обзор. 18.25 — «Тахана кхоанен» (эрсий меттала). 8.35 — «ДоттагІий» боккхагІа болча школьникашта (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Литературни передача (гІалгІай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Къонах» эрсий меттала. 17.00 — «Зори Кавказа» яха журнал. 18.20 — РадиоладувгІархочун сакъердалу. 18.30 — Лирически ашарий концерт.

УКВ: 9.00 — «Ильича лергдоаца дош» 9.28 — Музыкально-литературни композици «Революцех эрсий иллий доах». 9.56 — Радиопостановка «ШирокегІа дагІа цІа». 10.36 — Музыкально-литературни композици «Тхьайса хоаэр». 11.33 — Шестаковичa йиълагІа квартет (ми бемоль мажор) 18.00 — Д. Кабалевский «БІаьстено — иллеш драх». Оперетта монтаж. 20.18 — Эстрадни передача «Квартеты, квартеты, квартеты». 20.44 — Музыкальни комедие монтаж «Аршин Мал Алан».

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 17.00 — Центральни телевидене передачай ретрансляци. 18.45 — Вераshта фильм. 19.00 — Дунен хьалкъашта юкъара обозрени. 19.15 — ТІемахой заявках концерт. 20.00 — Центральни телевидене передачай ретрансляци.

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гІа этаж) Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмойн отделий — 3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина 11 (3-й этаж) Телефоны: редактора — 3-44-96, зам редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ053012. Заказ № 4279.

УНАХЦІЕНО ЛОРАЕШ

ОЧЕРК

«МЕДИЦИНСКИ болхлой профсоюза обкома председатель». Дошо бесса дестача алапашца уж дешаш тІа а яздаь наІар тІа хьалтеха йоал вывеска. КІала гІолла яздаьд «А. М. Коригова». Истол тІа шийна хьалхашка дадача каьхаташка хьежаш ягІар Коригова Махьмада Алла со дІачуваьннача хана. Еррига а уйла царна тІаяха яр. КъоаламІа цхьаццайола белгалонаш а еш царех цхьаццадараш юстара доахар цо.

Ма ва па везача хана венав-кх со аьнна хетаделар сона. Са уйлах ше кхийтача санна, — бехк бац,—Іоха аьнна истола юххе гІанд хьаоттадир цо.

Обкома аргІанарча президиума заседанега кийчлуш яр Алла. Шеча къоаламца цхьа белгалонаш а яь по юстара даьккха Іодаьхкача цхьайолча каьхаташка хьажар со. Цу тІа дар тайп-тайпара дешаш: «Республика аптекашта юкъе аьржача социалистически яхьа итогаш. Бахача наха медицински гІулакх дара керда формаш юкъейоалаяр. Грознерча дарбан учреждѐнешка кхетама а культурно-массови а болх дІабахьар», иштта кхыдараш.

Наьха унахцІено лораяр, цу гІулакха беррига медикаш оарцагІбахар, — из да Махьмада Аллас ший балхаца керттера доархІар. Цу хьакъехьа дешаш да цо обкома членашта хьалхашка увттадераш а.

— Кхо шу да, Махьмада Алла обкома председатель йола. Укх шера хиннача медицински болхлой областной профсоюзни конференце шоллагІа а хержай из обкома председателалла.

Тхо къамаьл деш дагІача гІоллла наІарах тата а даь хьачуяьлар цхьа кхалсаг. КІалха вагІа со бІарга а вайна юха арайолаелар кхалсаг. Бакъда, из Аллас дІаяхийтанзар.

— Ер вайна новкъа хургвац, укхаза Іо а хайя Іайха дена гІулакх хьалувца, аьлар цо безаме йист а хинна.

— Тхо дахаш долча медицински цІерагІча коммунальни цІеношка дахаш дукха бераш да. Царна ловза майда эш. Кхоаненга дехкаш вІалла а из хьаяь воалаш вац тха домоуправлене управляющи. Цу гІулакха тхона де новкъостал хургдарий хьа аьнна хатта яйтаяр со цига бахача наха.

Шийна хьалхашка уллача блокнота тІа адрес дІа а яздаь,—кхоана Іурра со цига хургья,—аьлар Аллас. Сагот ма де, шун дехар сихха кхоачашдергда вай.

Селла тешшаме цо цунна дош даларах доккхал а деш вагІача сона цІаьхха дагаехар хьалха, паччахьа хана цхьаккха а бекъо йоацаш хиннай кхалсаг. ХІаьта хІанз из доархІамерча участкашка кулгалхо а йолаш а, Эзлийча новкъа кхаьчай Махьмада Алла цу доархІамерча балха моттиге.

1934 шу. Дика кхаь бера цу шера КоригоевгІар дезале. КъилбаседА-Казахстански области Тюлькубасски района Ванновке яхача юрта тІехлика дийна юкъера школа йистеьккхар Аллас. Мича йохийтаргьа-хьогІ дІахо теша аьнна дукха уйла е йийзанзар кун даь Махьмада а наьна Фатимай а. ДиъалагІча классе деша ягІача хана дена дега чуесса уйла хувцанаар Аллас. «Юртара лор» яха цІи чІоагІа дукха езаеннаяр. Цо харжача наькъа духьал хилацзар да а нана а. «Бакъдар аьлча нана-м кІезига юхагІерташ яр са, — йоах Аллас. — Алма-Ата яхийта сов гаьна хеташ. ХІаьта а со дІахо па дийшача аргйоацилга дика кхета а деш раьза хилар яхийта».

Цу шера Алма-Атински республикански медицински училище деша хайра Алла. Из тІехлика йисте а яьккха 1956-ча шера ше яхача юрта — Ванновке цІаена болх бе йолаелар. Дукха ха ялалехьа здравоохранене районни отдело шоай юртара ворхІ километр кхы дІахо йолча юрта йиллача кердача фельдшерско-акушерски пункта кулгалде йохийт къона специалист. Атта дацар юххьанна болх бе. Шоайла дукха гарга йоацача кхаь юрта гІулакх де дезаш яр из медицински пункт. Кхы вІалла а па хилча дийнахьа массанахьа а кхача езар. Цу тІа цу юрташка бахача наха эрсий мотт ца хар бахьан долаш геттара хала дар Аллайна а хацар царца казахий меттала къамаьл де. Бакъда цар дег чура дар кхетадора Аллас, дика довзар пар дегІацара лазар. Из дІалаккхара, шийна махетта дарба дара низ, хьинар кходацар. Цудухьа хургІар-кх Алла болх бе йолалушше а массанена а из дукха езаялар. Уж гІалат а баланзар. ДоагІаш дора цун массане а сий.

ГУРАХЬА дар из. Сайрийна боад къовлабенна ха яр. ЧІоагІа шийла а йолаш тІадоагІаш дарз дар. Балха ди йистедаьнна шийна тІера халат Іо а даьккха цІаяха кийчлуш яр Алла. Цу ханна наІарах хІама тоха а ца кхувш еррига шелад шийна чуяхьаш санна хеталолийташ вена чуваьлар ханна нийсвенна вола казах. Шийна па ховча эрсий меттаца лерттІа са дакка а ца кхоавеш цхьа хІама хиннад ала гІертар из. «Бистр, бистр» яха дешаш мара дацар Аллас кхеталеш. Бакъда, къонахчун юхь тІа хьежача кхетадир цо цхьа доккха хатар хинна из ше йолча веналга. Кхы уйла а па еш сиха шийна мел эшаргйола хІама хьа а ийца цунца дІаараьлар Алла. Цунга хьежаш къоа латташ яр соалоз.

Махулла сиха тІаккхача везар унахочоа. Шийна тІехьавенначул саготагІа яр Алла ше. Баькха хьакхаьчача Аллайна хургда аьнна хеталеннар дар. Бер де ха «хаьча, уйнаш тІа гІолла керчаш», адамий дир тІадоапаш селла хала яр унахо.

Сиха укол яь, мольѐ еза молха а мольяь, тІаккха дІахо ший де дезачох уйла а яь эшар дир. Сийрда сахиллалца цунца хилар Алла. Юххьанца из бІаргаяйча шекяьннаяр со из яха юсаргхилараx, — яхаш дувц хІанз Коригова ше. ХІаьта уж санна дола масалаш массагІа да... Цудухьа хала дар Алла йовзача хІаранена из Грозне яха йолаш цунца къаста. Шоашта вІалла а йиилургьяц яхаш цун вахара цикъ даькъала бувцаш накъаяьккхар цар из...

Ше Іомаяьча говзалах кхоачамбеш яцар Коригова. Къилбаседа-ХІирий медицински институте деша йола 1957-ча шера. 1963-ча шера из йистейоаккх. Лор-терапевт а хинна цІайоагІа Грозне. ТІаккха балха йола 1-ча городской больнице.

Массане а кхетаду лора болх атта боацилга. Цхьабакъда, из эзий а сийдолаш а болга хов. Сийдолаш беций из сат лечара кІалхаравоаккхараш, царна малагІа дарба эш ховраш уж хилча. ХІаьта шоай вахар ца кходаь а кхычоа из дада гІерт царех дукхагІбараш. Уж санна болчарех я ала йиш я Коригова Махьмада Алла.

АХ бийса яьнна ха яр. Мерзача набарах тхьайса уллар из. «Сиха, Алла, сиха хьалгІатта, — хезар цун наьна оаз. — хьога хьежаш саг ва». Ший баракъа тІадувхалла мара кхы сов минут яккханзар цо.

Шаьхха дог дІа а лаьца са ца доаккхалуш йисар кхалсаг. Сиха юххьанцара гІо дир. ТІаккха дІахо дарба де йолаелар. Сийрда са а хинна Іуйрийна балха яха еза ха тІаккхоачаш латтар Алла унахо йолчара ара а яьнна дІайолаш.

Аллас гІулакх деча участке чубоагІаш бацар цамогаш хиннача Нинай дезал. Цу хьакъе аз шийга хаттар дича, — вІалла дага доха а йиш йий из санна дола хІама,— аьлар говзача терапевта, цхьа ший тайпара юхьа гІара хувца а сина. Миччa хана дале а эшшача гІо де кийча хила веза моллагІа вола лор, — тІатехар цо, безаме ела а къежа.

ВІалла а лазарех аргьац ше аьнна хеташ яр анашта лазар дола Чантиева Іайшет. Дуккхача хана дена дарба дайташ хьайоагІар из, хІаьта хулаш гІойле яцар. Цун тІахьожам оттабир терапевта Кориговас. ФуннагІа даь а шийга цуц дарба дулой хьажа лаьрхІар. КІезига къахьеганзар. Атта ди дІадодацар Алла унахочун цІагІа чу ца йодаш. Ше де аьннар мел кхоачашду хьожар унахочо. Нагахьа санна цунна эшаш йола молхаш республике эпа ца кораьйнча из кхыча городе яздий а лохар. Цудухьа тоалама юхьиг а гучаьяьлар. Кхоачаш ши кІира а даьннаданар Іайшет маттара хьалай я душ лела яьнача хана. ХІанз йиоза а йирза дІаяхай.

Ма чІоагІа баркал яхаш довцаш доах Кориговайна из санна хала цамогаш а хинна хІанз бийрзача наха. Цул доккхагІа совгІат хетац Аллайна. «Наха веза а везаш вахачул доккхагІа фу хургда»,— йоах цо.

Ше болх беча коллективашта юкъе а (цхьанахьа я из болх беш, 1-ча городской больнице терапевто медицински болхлой профсоюза обкома председатели) чІоагІа лоархІаш а массанена дукха езаш а я Коригова Махьмада Алла. МоллагІчоа эшшача гІо де кийча я, шийна тІадилла е ше дергда аьнна дош денна гІулакх дизза кхоачаш па деш Іийнаяц цІаккха а. Эшшача де хьехар да.

Ординатуре заочно деша яха экзаменашка кийчлуш ягІар Алла. Цаьхха цІ а деха ена хьачуяьлар доаллаха яха йиІиг Зулай. БІаргаш цІий а денна елха а елхаш яр из. Хоза, шийна юхе Іо а хоаьтейир из Аллас. ТІаккха дух тІа аьлар. Деша ца а йохийташ цІагІа Іохоаьяр нанас Зулай. Из ла могаш яцар йиІиг. Кхы ше фу дергда а ца хайна дог цІена дола ший доалахо — Алла йолча дагаяла еэар.

Сарахьа ше балхара чуенача гІолла Зулай наьнаца къамаьл деш дукха ха дІайихьар Аллас. Атта хиланзар заман тІехьадисача гІулакхашцара цун уйла къоастае, бакъда аттонца балац цхьаккха голам. БархІ класс йистеяьккхачул тІехьагІа хІанз медицински училище деша я Зулай...

Дукха да говзача лора Коригова Аллай де деза гІулакхаш. Обкоме заседани ю е больнице консилиум гуллалу, тІаккха горсовета депутат ше хиларах тарра къахьегамхой наказаш кхоачашдаьккхий хьажа еза, иштта кх. дІа. а. Уж дерригa гІулакхаш кхоачашде карагІдоалл хьинар дола гІалгІай йиІиг, башха говзача къонача лора Коригова Махьмада Аллай. Цудухьа йоах из республика здравоохранене министерства, облсовпрофа, цхьоалагІча горбольницa администраце а белгал — Сийлен грамоташца, совгІаташца. ХІаьта ше дарба дечар шийна мелдоахача ловцел, оалача баркалел доккхагІа совгІат цхьаккха а хетац Аллайна.

М. ОШАЕВ.

ОАР. Александрия мехка промышленни портови город а средиземноморски курортий жемчужина а хинна Іац. Из я чкъаьрий лувцарий город а. Чкъаьрий лувца итташ ботапи катераши ух форда тІа духхьал городской набережнера. Чкъаьрий лувцараша циттача йІайхача асфальта тІа докъалу шоай цхаралаш. къаьнача города готтача улицашка дувхк шоаш лаьха чкъаьрий.

Сурта тІа: Александрияй набережнека юхxе латта чкъаьрий лувца кемаш.

И. Беляцке сурт. ТАСС фотохроника.

ХЬАЖАРЕ КОТБАЬННАРАШ

«Грознефтестрой» треста жилищно-коммунальни контора общежитешка бахача наьха бытовой хьашташ дикагІа кхоачашдерзи культурно-массови болх лакхача боараме дІабахьаран пхе бетта хиннача общественни хьажаре котъьяна общежитеш белгалъяхай. Нов. Коротенко керте латтача комиссе ялх общежитенен ийс цІагІа бахачарнен ахчан премеш енай.

Шоашта хьалхашка латта декхараш дика довзаш а уж кхоачашдеш я общежитешка бахараш хиларца вІаштІехьдаьннад цхьабарий цу яхье дика хьоккхамаш гойта. Царех я №№ 3, 4, йола общежитеш.

Черноречье яхача поселке я уж шаккхе а. Пхийттанех ялх преми цу общежитешка кхаьчай. План а оттаьь цу плавага хьежжа баьб укхаза мел баь кхетама а культурно-массови а болх. ГІишлой материалий цхьоалагІча комбината болхлочо Войтик Валентина Борисовнас кулгал а деш хилар № 4 йолча общежите чакх мел яьха мероприятеш, хІаьта № 5 йолча общежите — йиъалагІча гІишлой-монтажни управлене болхлочо Л. Усковас. Доккха новкъостал деш хилар царна № 5 йолча общежите комендант Герасимова Надежда Петровна, воспитательница Тутушева Валентина Порфировна, профорг Маркатунова Нина Семеновна.

Тайп-тайпарей сакъердамеи я укхаза дІа мел хьош йола мероприятеш. Масала, лекцеш еш, тематически я салоІама а сайренаш ю, цІи хеза болча къахьегамя а граждански сийлахь боккхача Дай-мехкен тІемай а ветеранашца вІашагІбетталу, коллективно походашка, экскурсешка, театре ух, кхыйола мероприятеш чакхйовх.

Дика вІаштІехьъяьккха я Советски Іаьдала 50 шу дизара хетаь гойтара агитаци.

Дика вІаштІехьдаьхад общежитешка хІара цІагІа санитарни цІено хилийтара хьалаш. «Коммунистически быта цІа» яха цІи яккхара яьржача социалистически яхье хьичаре дакъа лоац массане а.

Шоай мукъа мел йола ха сакъердаме дІаяхьа а хов укх шинна а общежитешка бахачарна, шиннахьа а йолаш я Іие уголокаш. Балхара чубаьхкача укхаза гуллу къахьегамхой. Тайп-тайпара мероприятеш чакхйоах — сайренаш, вІашагІкхетараш, кх. дІ. а. Безам болчоа деша журналаш, газеташ да, художественни самодеятельносте дакъа лоацараша концерташ уттаду.

Лоацца аьлча сакъердаме баха а дика къахьега а хов ба цу общежитешка бахараш.

С. ЧУХАРЕНКО,
облсовпрофа къахьегамен алапен отдела заведующи.

«ТЕРЕК» КОТЪЯЬЛАР

«А» класса шоллагІча группа (хьалхара подгруппа) командашта юкъе мехка хьалхара моттиг яккхар духьа футболах ловзаш аргІанара тур хилар самарлийнахьа. Орджоникидзе моттигерча спартаковцашца лайзар «Терек».

Счет 1:0 а йолаш матч хьаьккхар грозненцаша.